1

1 HATSEAN cen Hitza, eta Hitza cen Iaincoa baithan, eta Iainco cen
Hitza. 2 Hitz haur cen hatsean Iaincoa baithan. 3 Gauça guciac Hitz
harçaz eguin içan dirade: eta hura gabe deus ezta eguin, eguin denic. 4
Hartan cen vicitzea, eta vicitzea cen guiçonén Arguia: 5 Eta Argui hunec
ilhumbean arguitzen du: eta ilhumbeac hura eztu comprehenditu. 6 Içan da
guiçon-bat Iaincoaz igorria, Ioannes deitzen cenic. 7 Haur ethor cedin
testimoniage ekartera Arguiaz testifica leçançat, guciéc harçaz sinhets
leçatençat. 8 Etzén hura Arguia, baina igorri cen Arguiaz testifica leçançát.
9 Haur cen Argui eguiazcoa, mundura ethorten den guiçon gucia arguitzen
duena. 10 Munduan cen, eta mundua harçaz eguin içan da, eta munduac
eztu hura eçagutu. 11 Beretara ethorri içan da, eta beréc eztute hura,
recebitu. 12 Baina hura recebitu duten guciey, eman draue priuilegio
Iaincoaren haour içateco, haren icenean sinhesten duteney: 13 Cein
ezpaitirade iayo odoletaric, ez haraguiaren vorondatetic, ez guiçonaren
vorondatetic: baina Iaincoaganic. 14 Eta Hitza haragui eguin içan da, eta
habitatu içan da gure artean, (eta contemplatu vkan dugu haren gloriá,
gloriá diot Aitaganic engendratu bakoitzarena beçala) gratiaz eta eguiaz
bethea 15 Ioannesec testificatu vkan du harçaz, eta oihu eguin, cioela,
Haur da ceinez erraiten-bainuen, Ene ondoan ethorten dena, ni baino
aitzinecoago da: ecen ni baino lehen cen. 16 Eta haren abundantiatic
guciéc recebitu v kan dugu, eta gratia gratiagatic. 17 Ecen Leguea
Moysesez eman içan da, baina gratiá eta eguiá Iesus Christez eguin içan
da. 18 Iaincoa nehorc eztu ikussi egundano, Aitaren bulharrean den seme
bakoitzac berac declaratu draucu. 19 Eta haur da Ioannesen testimoniage,
Iuduéc Ierusalemetic Sacrificadoreac eta Leuitác igorri cituztenecoa, hura
interroga leçatençat, Hi nor aiz? 20 Eta aithor ceçan, eta etzeçan vka: eta
aithor ceçan, cioela, Eznaiz ni Christ. 21 Orduan interroga ceçaten, Cer
beraz? Elias aiz hi? Eta erran ceçan, Eznaiz. Propheta aiz hi? Eta ihardets
ceçan, Ez. 22 Erran cieçoten bada, Nor aiz? respostu deyegunçát igorri
gaituzteney: cer dioc eurorrez? 23 Dio, Ni naiz desertuan oihuz

dagoenaren voza, Plana eçaçue Iaunaren bidea, Esaias Prophetác erran
çuen beçala. **24** Eta igorri içan ciradenac Phariseu ciraden. **25** Eta
interroga ceçaten hura, eta erran cieçoten. Cergatic beraz batheyatzen ari
aiz, baldin hi Christ ezpahaiz, ez Elias, ez Propheta? **26** Ihardets ciecén
Ioannesec, cioela, Ni batheyatzen ari naiz vrez, baina çuen artean da bat
çuec ecagutzen eztuçuenic: **27** Hura da ene ondoan ethorten dena, cein ni
baino aitzinecoago baita, ceinen çapataco hedearen lachatzeco ezpainaiz ni
digne. **28** Gauça hauc Bethabaran eguin içan ciraden Iordanaz berce
aldean, non Ioannes batheyatzen ari baitzén. **29** Biharamunean ikusten du
Ioannesec Iesus harengana ethorten dela, eta dio, Huná Iaincoaren Bildotsa
munduaren bekatuac kencen dituena. **30** Haur da ceinez erraiten bainuen,
Ene ondoan ethorten da guiçon-bat, cein ni baino aitzinecoago baita, ecen
ni baino lehen cen. **31** Eta nic eznuen hura eçagutzen: baina Israeli
manifesta daquionçát, halacotz ethorri naiz ni vrez batheyatzera. **32**
Orduan bada testifica ceçan Ioannesec, cioela, Ikussi dut Spiritua iausten
dela vsso columba baten guissán cerutic eta egon-ere bacedin haren
gainean. **33** Eta nic eznuen eçagutzen hura: baina vrez batheyatzera igorri
nauenac, erran cerautan, Noren gainera ikussiren baituc Spiritua iausten,
eta egoiten haren gainean, hura duc Spiritu sainduaz batheyatzen duena. **34**
Eta nic dut ikussi, eta dut testificatu ecen haur dela Iaincoaren Semea. **35**
Biharamunean berriz bacegoen Ioannes, eta harenic bi discipulu: **36** Eta
ikussiric Iesus ebilten, erran ceçan, Hará Iaincoaren Bildotsa. **37** Eta ençun
ceçaten hura bi discipuluéc minçatzen, eta iarreiqui içan çaizcan Iesusi. **38**
Eta itzuliric Iesusec, eta ikussiric hec çarreitzala, dioste hæy, Ceren bilha
çabiltzate? Eta hec erran cieçoten, Rabbi (erran nahi baita hambat nola
Magistrua) non egoiten aiz? **39** Dioste, Çatozte eta ikussaçue. Ethor
citecen eta ikus ceçaten non egoiten cen: eta hura baithan egon citecen
egun hartan: ecen hamar orenén inguruä cen. **40** Cen Andriu Simon
Pierrisen anayea, Ioannes minçatzen ençun çuten bietaric eta hari iarreiqui
çaizconetaric bata. **41** Hunec eriden ceçan lehenic Simon bere anayea, eta
erran cieçón, Eriden diagu Messias, (erran nahi baita hambat nola Christ.)
**42** Eta eraman ceçan hura Iesusgana. Eta Iesusec harenganat behaturic
erran ceçan, Hi aiz Simon Ionaren semea: hi deithuren aiz Cephas (hambat

erran nahi baita nola harria) 43 Biharamunean Iesus ioan nahi içan cen
Galileara eta eriden ceçan Philippe, eta erran cieçon, Arreit niri. 44 Eta
Philippe cen Bethsaidaco, Andriuen eta Pierrisen hirico. 45 Erideiten du
Philippec Nathanael, eta diotsa, Eriden diagu Iesus Nazarethecoa,
Iosephen semea, ceinez scribatu baitu Moysesec Leguean eta Prophetéc.
46 Eta erran cieçón Nathanaelec, Nazarethetic deus onic ahal date? Diotsa
Philippec, Athor eta ikussac. 47 Ikus ceçan Iesusec Nathanael harengana
ethorten cela, eta erran ceçan harçaz, Huná eguiazco Israelitabat ceinetan
enganioric ezpaita. 48 Diotsa Nathanaelec, Nondic naçaguc? Ihardets
ceçan Iesusec eta erran cieçón, Philippec dei ençan baino lehen, ficotze
azpian incenean ikusten indudan. 49 Ihardets ceçan Nathanaelec, eta erran
cieçón, Magistruá, hi aiz Iaincoaren Semea: hi aiz Israeleco Reguea. 50
Ihardets ceçan Iesusec, eta erran cieçón, Ceren erran drauadan, Ikussi aut
ficotze azpian, sinhesten duc? gauça hauc baino handiagoric ikussiren duc.
51 Halaber erran cieçón, Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, Hemendic harat
ikussiren duçue ceruä irequiric, eta Iaincoaren Aingueruac igaiten eta
iausten diradela guiçonaren Semearen gainera.

## 2

1 Eta hereneco egunean ezteyac eguin citecen Cana Galileacoan: eta
Iesusen ama cen han 2 Eta deithu içan cen Iesus-ere, eta haren discipuluac
ezteyetara. 3 Eta faltatu cenean mahatsarnoa, bere amác diotsa, Iesusi,
Mahatsarnoric eztié. 4 Diotsa Iesusec, Cer dut nic hirequin emaztea?
oraino eztun ethorri ene orena. 5 Dioste haren amac cerbitzariey, Cer-ere
erran baitieçaçue, eguiçue. 6 Eta ciraden han sey kuba harrizcoric eçarriac
Iuduén purificationearen araura, çaducatenic batbederac birá edo hirurná
neurri. 7 Dioste Iesusec, Bethaitzaçue kubác vrez. Eta bethe citzaten
garairano. 8 Orduan dioste, Eraitsaçue orain, eta ekarroçue mestedostalari.
Eta ekar cieçoten: 9 Eta dastatu çuenean mestedostalac vr mahatsarno
eguin içan cena (eta etzaquian nondic cen: baina vra karreatu çuten
cerbitzariéc baçaquiten) deitzen du sposoa mestedostalac, 10 Eta diotsa,
Guiçon guciac lehenic mahatsarno ona eçarten dic, guero vngui edan

duqueiten orduan, gaichtoena: baina hic beguiratu vkan duc mahatsarno
ona oraindrano. 11 Signo hatse haur eguin ceçan Iesusec Cana
Galileacoan, eta manifesta ceçan bere gloriá: eta sinhets ceçaten hura
baithan haren discipuluéc 12 Guero iauts cedin Capernaumera, bera eta
haren amá eta haren anayeac eta haren discipuluac: eta egon citecen han,
ez anhitz egun. 13 Ecen hurbil cen Iudués Bazcoa. Igan cedin bada Iesus
Ierusalemera. 14 Eta eriden citzan templean idi eta ardi eta vsso columba
salçaleac, eta cambiadoreac iarriric ceudela. 15 Eta eguinic açotebat
kordatoz, guciac egotz citzan templetic, eta ardiac eta idiac: eta
cambiadorén monedá issur ceçan, eta mahainac itzul citzan. 16 Eta vsso
columba salçaley erran ciecén, Ken itçaçue gauça hauc hemendic: eta
eztaguiçuela ene Aitaren etcheaz merkatalgoataco etche. 17 Orduan orhoit
citecen haren discipuluac ecen scribatua dela, Hire etcheazco zeloac ni ian
niauc. 18 Ihardets ceçaten bada Iuduéc eta erran cieçoten, Cer signo
eracusten draucuc gauça horiac eguin ditzán? 19 Ihardets ceçan Iesusec,
eta erran ciecén, Deseguin eçaçue temple haur, eta hirur egunez dut
altchaturen: 20 Erran ceçaten bada Iuduéc, Berroguey, eta sey vrthez
edificatu içan duc temple haur, eta eta hic hirur egunez altchaturen duc?
21 Baina hura minço cen bere gorputzazco templeaz. 22 Bada resuscitatu
cenean hiletaric, orhoit citecen haren discipuluac, nola haur erran vkan
cerauen: eta sinhets ceçaten Scripturá, eta Iesusec erran çuen hitza. 23 Eta
Ierusalemen cenean Bazco bestán, anhitzec sinhets ceçaten haren icenean,
ikussiric harc eguiten cituen signoac. 24 Baina Iesus bera etzayen fida,
ceren harc eçagutzen baitzituen guciac: 25 Eta ceren ezpaitzuen mengoaric
nehorc testifica leçan guiçonaz: ecen berac baçaquian cer cen guiçonean.

3

1 Cen bada Phariseuetaric edoceimbat Nicodemo deitzen cenic, Iudués
arteco principaletaric bat: 2 Haur ethor cedin Iesusgana gauaz, eta erran
cieçón, Magistruá, baceaquiagu ecen Iaincoaganic magistru ethorria
aicela: ecen nehorc ecin eguin citzaquec hic eguiten dituán signo hauc,
Iaincoa harequin ezpada. 3 Ihardets ceçan Iesusec eta erran cieçón, Eguiaz

eguiaz erraiten drauat, berriz iayo içanen eztenec, ecin ikus deçaquela
Iaincoaren resumá 4 Erran cieçón Nicodemoc, Nolatan guiçona iayo ahal
daite çahar denean? ala berriz bere amaren sabelean sar eta iayo ahal
daite? 5 Ihardets ceçan Iesusec, Eguiaz eguiaz erraiten drauát, vrez eta
Spirituz iayo eztena, ecin sar daitela Iaincoaren resumán. 6 Haraguitic iayo
dena haragui duc: eta Spiritutic iayo dena, spiritu duc. 7 Ezteçála mirets
ceren erran drauadan, Berriz iayo behar çarete. 8 Haiceac nahi duen lekura
diraunsac: eta haren hotsa ençuten duc: baina eztaquic nondic heldu den ez
norat ioaiten den: hala duc spiritutic iayo den gucia. 9 Ihardets ceçan
Nicodemoc, eta erran cieçon, Nolatan gauça hauc eguin ahal daitezque?
10 Ihardets ceçan Iesusec, eta erran cieçón, Hi aiz Israeleco doctor, eta
gauça hauc eztituc eçagutzen? 11 Eguiaz eguiaz erraiten drauat, ecen
daquigun gauçá erraiten dugula, eta ikussi dugun gauçáz testificatzen
dugula: baina gure testimoniagea eztuçue recebitzen. 12 Baldin lurreco
gauçác erran badrauzquiçuet, eta sinhesten ezpadituçue? nolatan baldin
ceruco gauçác erran badietzaçuet sinhetsiren duçue? 13 Ecen nehor ezta
igan cerura, cerutic iautsi dena baicen, cein baita guiçonaren Seme ceruän
dena. 14 Eta nola Moysesec altcha baitzeçan suguea desertuan, hala altcha
dadin behar da guiçonaren Semea: 15 Hura baithan sinheste duenic batre
gal eztadin, baina vicitze eternala duençát. 16 Ecen hala Iaincoac onhetsi
vkan du mundua, non bere Seme bakoitza eman vkan baitu, hura baithan
sinhesten duenic gal eztadin, baina vicitze eternala duençát. 17 Ecen eztu
igorri Iaincoac bere Semea mundura, mundua condemna deçançát, baina
mundua harçaz salua dadinçát. 18 Hura baithan sinhesten duenic, ezta
condemnatzen: baina sinhesten eztuena ia condemnatua da: ecen eztu
sinhetsi Iaincoaren Seme bakoitzaren icenean. 19 Haur da bada
condemnationea, ecen Arguia ethorri da mundura, baina onhetsiago dute
guizonéc ilhumbea ecen ez Arguia: ceren hayen obrác gaichtoac baitirade.
20 Ecen gaizqui ari den guciac, gaitz daritza arguiari: eta ezta arguira
ethorten, haren obrác reprehendi eztitecençat. 21 Baina bidezqui ari dena,
ethorten da arguira, haren obrác manifesta ditecençat: ceren Iaincoaren
araura eguinac baitirade. 22 Guero ethor cedin Iesus bere discipuluequin
Iudeaco lurrera: eta han egoiten cen hequin, eta batheyatzen ari cen. 23

Eta Ioannes-ere batheyatzen ari cen Enonen Salimgo aldean, ceren anhitz
vr baitzén han: eta ethorten ciradén gendeac eta batheyatzen ciraden. 24
Ecen oraino etzén eçarri içan Ioannes presoindeguian. 25 Altcha cedin
bada questionebat Ioannesen discipuluetaric Iuduequin purificationeaz. 26
Eta ethor citecen Ioannesgana, eta erran cieçoten, Magistruá, Iordanaz
berce aldean hirequin cena, ceinez hic testificatu baituc, hará, batheyatzen
ari duc, eta guciac ethorten dituc harengana. 27 Ihardets ceçan Ioannes-ec
eta erran ceçan, Ecin guiçonac recebi deçaque deus, baldin eman
ezpadaquio cerutic. 28 Çuec ceuroc çaituztet testimonio nola erran dudan,
Ez naiz ni Christ, baina igorri içan naiz haren aitzinean. 29 Sposa duena
sposo da: baina sposo denaren adisquide han dena eta hura ençuten duena,
haguitz alegueratzen da sposoaren vozagatic: beraz ene alegrançá
complitu da. 30 Harc behar du handitu, eta nic chipitu. 31 Garaitic ethorri
dena, gucién gaineco da: lurretic dena, lurreco da, eta lurreco gaucéz
minço da: cerutic ethorri dena gucién gaineco da. 32 Eta cer ikussi eta
ençun baitu hura testificatzen du: baina haren testimoniagea nehorc eztu
recebitzen. 33 Haren testimoniagea recebitu duenac ciguilatu du ecen
Iaincoa eguiati dela. 34 Ecen Iaincoac igorri duena Iaincoaren hitzéz
minçatzen da, ecen Iaincoac eztrauca neurriz emaiten Spiritua. 35 Aitác
maite du Semea, eta gauça guciac eman ditu haren escura. 36 Sinhesten
duenac Semea baithan, badu vicitze eternala: baina Semea obeditzen
eztuenac, eztu ikussiren vicitzea, baina Iaincoaren hirá dago haren gainean.

## 4

1 Bada eçagutu çuenean Iaunac nola ençun çuten Phariseuéc ecen Iesusec
discipulu guehiago eguiten çuela eta batheyatzen, ecen ez Ioannesec: 2
(Iesus bera batheyatzen ari ezpacen-ere, baina haren discipuluac) 3 Vtzi
ceçan Iudea, eta ioan cedin berriz Galilearát. 4 Eta harc behar çuen iragan
Samariatic. 5 Ethorten da bada Samariaco hiri Sichar deitzen den batetara
cein baita Iacob-ec bere seme Iosephi eman ceraucan possessionearen
aldean. 6 Eta cen han Iacob-en ithurria: Iesus bada bidean vnhatua
berehala iar cedin ithur bazterrean: ecen bacén sey orenén inguruä. 7 Ethor

cedin emazte Samaritanabat vr idoquitera: erran cieçón hari Iesusec, Indan
edatera. 8 Ecen haren discipuluac ioan içan ciraden hirira iateco erostera.
9 Diotsa bada hari emazte Samaritana hunec, Nola hi Iudu aicelaric,
edatera niri esquez aut, bainaiz emazte Samaritana? ecen eztié
conuersationeric Iuduéc Samaritanoequin. 10 Ihardets ceçan Iesusec eta
erran cieçon, Baldin bahaqui Iaincoaren dohaina, eta nor den hiri erraiten
draunana, Indan edatera, hi escatu inçayqueon hari, eta eman
baitzerauquenán vr vicitic. 11 Diotsa emazteac, Iauna, eztuc cerçaz idoqui
deçán, eta putzua duc barna: nondic duc beraz vr vici hori? 12 Ala gure
aita Iacob baino handiago aiz hi, ceinec eman baitraucu putzu haur, eta
berac hunetaric edan baitu, eta haren haourréc, eta haren abréc? 13
Ihardets ceçan Iesusec eta erran cieçon, Vr hunetaric edaten duen gucia
egarrituren dun berriz: 14 Baina norc-ere edanen baitu nic emanen
draucadan vretic, eztun egarrituren seculan: baina nic emanen draucadan
vra, eguinen dun hura baithan vr iauzten denezco ithurri, vicitze
eternalecotzat. 15 Diotsa emazteac, Iauna, indac vr horretaric, egarri
eznadin, eta ethor eznadin huna idoquitera. 16 Diotsa Iesusec, Habil dei
eçan eure senharra, eta athor huna. 17 Ihardets ceçan emazteac eta erran
cieçón, Eztiát senharric. Diotsa Iesusec, Vngui erran dun, Eztiát senharric.
18 Ecen borz senhar vkan ditun, eta orain dunana, eztun hire senhar: hori
eguiaz erran dun. 19 Diotsa emazteac, Iauna, badiacussát ecen Propheta
aicela hi. 20 Gure aitéc mendi hunetan adoratu vkan dié: eta çuec dioçue
ecen Ierusalemen dela lekua non adoratu behar baita. 21 Diotsa Iesusec,
Emazteá, sinhets neçan ni, ecen ethorten dela orena noiz ezpaituçue mendi
hunetan ez Ierusalemen adoraturen Aita. 22 Çuec adoratzen duçue
eztaquiçuena, guc adoratzen dinagu daquiguna: ecen saluamendua
Iuduetaric dun. 23 Baina ethorten dun orena, eta orain dun, noiz adoraçale
eguiazcoéc adoraturen baitute Aita spirituz eta eguiaz: ecen Aita-ere
halaco adoraçalén galdez diagon. 24 Iaincoa dun Spiritu: eta hura
adoratzen dutenéc, spirituz eta eguiaz adoratu behar diné. 25 Diotsa
emazteac, Baceaquiat ecen Messiasa ethorteco dela, Christ deitzen dena,
harc dathorrenean declaraturen dirauzquiguc gauça guciac. 26 Diotsa
Iesusec, Ni naun hura, hirequin minço naicena. 27 Eta bizquitartean ethor

citecen haren discipuluac, eta mirets ceçaten nola emazte batequin minço
cen: badaric-ere nehorc etziecón erran, Ceren galdez ago? edo, Cer minço
aiz horrequin? **28** Vtzi ceçan bada bere vncia emazteac, eta ioan cedin
hirira, eta erran ciecén leku hartaco gendey. **29** Çatozte, ikussaçue
guiçon-bat ceinec erran baitrauzquit eguin ditudan gauça guciac: ezta haur
Christ? **30** Ilki citecen bada hiritic, eta ethor citecen harengana. **31** Eta
bizquitartean othoitz eguiten ceraucaten discipuluéc, cioitela, Magistrua,
ian eçac. **32** Baina harc erran ciecén, Nic viandabat dut iateco, çuec
eztaquiçuenic. **33** Erraiten çuten bada discipuluéc elkarren artean, Nehorc
ekarri othe drauca iatera? **34** Dioste Iesusec, Ene viandá da eguin deçadan
ni igorri nauenaren vorondatea, eta acaba deçadan haren obrá. **35** Eztuçue
çuec erraiten, Oraino laur hilebethe dirade, eta vztá ethorriren da? Huná,
erraiten drauçuet, goititzaçue çuen beguiac, miraitzaçue bazterrac, ecen ia
churitu dirade vztaren biltzeco. **36** Eta vztá biltzen duenac, sari recebitzen
du, eta biltzen du fructua vicitze eternaleracotzát: ereiten duenac bozcario
duençát, bayeta biltzen duenac-ere. **37** Ecen hunetan erran haur eguiazco
da, Bat da ereiten duena, eta bercebat biltzen duena. **38** Nic igorri çaituztet
nekatu etzaretenaren biltzera: berceac nekatu içan dirade, eta çuec hayén
trabailluan sarthu içan çarete. **39** Eta hiri hartaco Samaritanoetaric
anhitzec sinhets ceçaten hura baithan, emazte testificatu çuenaren
erranagatic, cioela, Eguin dudan gucia erran draut. **40** Ethorri ciradenean
bada Samaritanoac, othoitz eguin cieçoten hequin egon ledin: eta egon
cedin han bi egun. **41** Eta anhitzez guehiagoc sinhets ceçaten beraren
hitzagatic. **42** Eta emazteari erraiten ceraucaten, Eztinagu goitiric hire
erranagatic sinhesten: ecen gueuroc ençun dinagu, eta baceaquinagu ecen
haur dela eguiazqui Christ munduaren Saluadorea. **43** Eta bi egunen
buruän parti cedin handic, eta ioan cedin Galilearát. **44** Ecen Iesusec berac
testifica ceçan, ecen Propheta batec bere herrian ohoreric eztuela. **45** Bada
ethorri içan cenean Galileara, recebi ceçaten Galileanoec, bestán
Ierusalemen eguin cituen gauça guciac ikussiric: ecen hec-ere ethorri içan
ciraden bestara. **46** Ethor cedin bada Iesus berriz Cana Galileaco hirira,
non eguin vkan baitzuen vra mahatsarno. Eta cen gorte iaun-bat, ceinen
semea baitzén eri Capernaumen. **47** Haur, encunic ecen Iesus ethorri cela

Iudeatic Galileara, ioan cedin harengana, eta othoitz eguin cieçon iauts
ledin, eta senda lieçón bere semea: ecen hiltzera cioan. **48** Erran cieçón
orduan Iesusec, Signoac eta miraculuac ikus ezpaditzaçue, ezteçaqueçue
sinhets. **49** Diotsa gorte iaun harc, Iauna, iautsi adi ene semea hil dadin
baino lehen. **50** Diotsa Iesusec, Habil: hire semea vici duc. Eta sinhets
ceçan guiçonac Iesusec erran ceraucan hitza eta ioan cedin. **51** Eta ia hura
iausten cela bere cerbitzariac bat cequizquion, eta conta cieçoten, cioitela,
Hire semea vici duc. **52** Orduan galdeguin ciecén, cer orenez hobequi
eriden içan cen: eta erran cieçoten, Atzo çazpi orenetan vtzi cian
helgaitzac. **53** Eçagut ceçan bada aitác ecen oren hartan cela Iesusec erran
ceraucana, Hire semea vici duc. Eta sinhets ceçan berac, eta haren etche
guciac. **54** Bigarren signo haur berriz eguin ceçan Iesusec ethorri içan
cenean Iudeatic Galileara.

## 5

**1** Gauça hauen ondoan, Iudeén bestabat cen, eta igan cedin Iesus
Ierusalemera. **2** Eta da Ierusalemen ardi plaçán ikuzgarribat Hebraicoz
Beth-esda deitzen denic, borz galeria dituenic. **3** Hetan cetzan eri, itsu,
maingu, membro eyhardun mulço handia, vraren higuitzearen beguira
ceudela. **4** Ecen Ainguerubat iausten cen ordu iaquinez ikuzgarrira, eta vra
vherritzen çuen: eta vraren vherritze ondoan lehen hartara iausten cena
sendatzen cen, cer-ere eritassunec baitzaducan. **5** Eta cen guiçon-bat han
hoguey eta hemeçortzi vrthez erharçunac çaducanic. **6** Haur ikus ceçanean
Iesusec cetzala, eta eçaguturic ecen ia dembora lucea çuela, diotsá, Nahi
aiz sendatu? **7** Ihardets cieçón eriac, Iauna, eztiat norc, vra vherritu
denean, eçar neçan ikuzgarrira: baina ni ethorten naicen bizquitartean,
bercebat ene aitzinean iausten duc. **8** Diotsa Iesusec, Iaiqui adi, altcha eçac
eure ohea, eta ebil adi. **9** Eta bertan senda cedin guiçon hura: eta altcha
ceçan bere ohea, eta baçabilan: eta cen Sabbathoa egun hartan. **10** Erran
cieçoten bada Iudeéc sendatu içan cenari, Sabbathoa duc, eztuc sori ohea
eraman deçán. **11** Ihardets ciecén, Norc ni sendatu bainau, harc erran
draut, Altcha eçac eure ohea eta ebil adi. **12** Orduan interroga ceçaten,

Nor da hiri erran drauan guiçon hura, Altcha eçac eure ohea eta ebil adi?
13 Eta sendatu içan cenac, etzaquian nor cen: ecen Iesus apparta cedin
leku hartan cen gendetzetic. 14 Guero eriden ceçan hura Iesusec templean,
eta erran cieçón, Huná, sendatu aiz: guehiago bekaturic eztaguiala, cerbait
gaizquiago hel eztaquián: 15 Ioan cedin guicon haur, eta conta ciecén
Iuduey ecen Iesus cela hura sendatu vkan çuena. 16 Eta halacotz
persecutatzen çutén Iuduéc Iesus, eta hura hil nahiz çabiltzan, ceren gauça
hauc eguin baitzituen Sabbathoan. 17 Baina Iesusec ihardets ciecén, Ene
Aitac oraindrano obratzen du, eta nic-ere obratzen dut. 18 Halacotz bada
Iuduac hura hil nahiz haguitzago çabiltzan, ez solament ceren Sabbathoa
hautsi çuen, baina are ceren haren Aita Iaincoa cela erran baitzuen, bere
buruä Iaincoaren bardin eguinez. 19 Ihardets ceçan bada Iesusec, eta erran
ciecén, Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, ecin daidi Semeac bere buruz
deus, erran nahi da, baldin ikussi ezpadu Aitá obratzen: ecen cer-ere harc
eguiten baitu, hura Semeac-ere halaber eguiten du. 20 Ecen Aitác maite du
Semea, eta berac eguiten dituen gauça guciac eracusten drauzca, eta hauc
baino obra handiagoac eracutsiren drauzca hari, çuec mirets deçaçuençát.
21 Ecen nola Aitac resuscitatzen baititu hilac eta viuificatzen, halaber
Semeac-ere nahi dituenac viuificatzen ditu. 22 Ecen Aitac eztu iugeatzen
nehor, baina iugemendu gucia eman drauca Semeari: 23 Guciéc Semea
ohora deçatençát, Aita ohoratzen duten beçala: Semea ohoratzen eztuenac,
eztu ohoratzen Aita, ceinec igorri baitu hura. 24 Eguiaz eguiaz erraiten
drauçuet, ecen ene hitza ençuten, eta ni igorri nauena sinhesten duenac,
baduela vicitze eternala, eta haina ezta condemnationetara ethorriren:
baina iragan da heriotic vicitzera. 25 Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, ecen
ethorten dela orena, eta orain dela, noiz hiléc ençunen baitute Iaincoaren
Semearen voza, eta ençunen dutenac vicico dirade. 26 Ecen nola Aitac
baitu vicitze bere baithan, hala eman drauca Semeari-ere bere baithan
vicitzearen vkaitea. 27 Eta bothere eman drauca iugemendu-ere eguiteco,
guiçonaren Seme den becembatean. 28 Ezteçaçuela mirets haur: ecen
ethorriren da orena ceinetan monumentetaco guciéc ençunen baitute haren
voza. 29 Eta ilkiren dirade vngui eguin duqueitenac, vicitzeco
resurrectionera: baina gaizqui eguin duqueitenac, condemnationeco

resurrectionera. 30 Ecin daidit nic neure buruz deus: dançudan beçala
iugeatzen dut: eta ene iugemendua iusto da: ecen eznabila neure
vorondatearen ondoan: baina ni igorri nauen, Aitaren vorondatearen
ondoan. 31 Baldin nic testificatzen badut neure buruäz, ene testimoniagea
ezta sinhesteco. 32 Bercebat da testificatzen duenic niçaz, eta badaquit
ecen eguiazco dela niçaz testificatzen duen testimoniagea. 33 Çuec igorri
vkan duçue Ioannesgana, eta harc testimoniage eman drauca eguiari. 34
Baina nic eztut guiçonaganic testimoniageric recebitzen: baina gauça hauc
erraiten ditut çuec salua çaiteztençát. 35 Hura cen candela çachecana eta
argui eguiten çuena: eta çuec nahi içan çarete appur-batetacotz alegueratu
haren arguian. 36 Baina nic Ioannesena baino testimoniage handiagoa dut:
ecen niri Aitac compli ditzadançat eman drauzquidan obréc, nic eguiten
ditudan obra beréc testificatzen duté niçaz ecen Aitac igorri vkan nauela.
37 Eta ni igorri nauen Aitac berac testificatu du niçaz. Eztuçue haren voza
egundano ençun, ezeta haren irudia ikussi. 38 Eta eztuçue haren hitza çuec
baithan egoiten dela: ecen nor harc igorri baitu, hura çuec eztuçue
sinhesten. 39 Informa çaitezte diligentqui Scripturetaric; ecen çuec vste
duçue hetan vicitze eternala duçuela: eta hec dirade niçaz testificatzen
dutenac. 40 Eta etzarete ethorri nahi enegana, vicitzea duçuença. 41
Gloriaric guiçonetaric eztut hartzen. 42 Baina eçagutzen çaituztet ecen
Iaincoaren amorioa eztuçuela çuec baithan. 43 Ni ethorri naiz neure
Aitaren icenean, eta eznauçue recebitzen: baldin bercebat ethor badadi
bere icenean, hura recebituren duçue. 44 Nolatan çuec sinhets ahal
deçaqueçue, batac berceaganic gloria recebitzen duçuelaric, eta
Iaincoaganic beraganic heldu den gloriá ezpaituçue bilhatzen? 45
Eztuçuela vste ecen nic accusaturen çaituztedala çuec Aita baithan: bada
norc accusa çaitzaten, Moyses, ceinetan çuec sperança baituçue. 46 Ecen
baldin Moyses sinhesten bacindute, sinhetz nindiroqueçue ni: ecen niçaz
harc scribatu vkan du. 47 Baina baldin haren scribatuac sinhesten
ezpadituçue, nolatan ene hitzac sinhetsiren dituçue.

1 Guero ioan cedin Iesus Galileaco itsassoaz berce aldera, Tiberiacora. 2
Eta iarreiquiten çayón gendetze handia, ceren ikusten baitzituzten harc
erién gainean eguiten cituen signoac. 3 Orduan igan cedin mendi batetara
Iesus, eta han iar cedin bere discipuluequin. 4 Eta hurbil cen Bazco, Iuduen
bestá. 5 Bada beguiac altchatu cituenean Iesusec eta ikussi çuenean ecen
gendetze handia ethorten cela harengana, diotsa Philipperi, Nondic
erossiren dugu ogui, hauc ian deçatençat? 6 (Baina haur erraiten çuen
haren enseyatzeagatic, ecen berac baçaquian, cer eguiteco çuen) 7 Ihardets
cieçón Philippec, Ber-ehun dineroren oguiaz ezliqueye asco, den gutiena
batbederac har leçan. 8 Diotsa bere discipuluetaric batec, Andriu Simon
Pierrisen anayeac. 9 Baduc hemen muthilcobat, dituenic borz ogui
garagarrezcoric, eta bi arrain: baina hauc cer dirade hambaten arteco? 10
Eta erran ceçan Iesusec, Iar eraci eçaçue gendea. Eta cen belhar handi leku
hartan. Iar citecen bada borz milla guiçonen contuaren inguruä. 11 Eta har
citzan Iesusec oguiac: eta gratiac rendaturic parti cietzén discipuluey: eta
discipuluéc iarriric ceudeney: halaber arrainetaric-ere nahi çuten becembat.
12 Eta ressasiatu içan ciradenean erran ciecén bere discipuluey, Bil itzaçue
soberatu diraden çathiac, deus gal eztadin. 13 Bil citzaten bada, eta bethe
citzaten hamabi sasqui çathiz, borz ogui garagarrezcoetaric, ian çuteney
soberaturic. 14 Gende hec bada ikussi çutenean Iesusec eguin çuen
miraculua, erraiten çutén, Haur da eguiazqui mundura ethorteco cen
Propheta hura. 15 Iesusec bada eçaguturic ecen haren harrapatzera
ethorteco ciradela hura regue eguin leçatençát, retira cedin berriz mendira
ber-bera. 16 Eta arratsa ethor cedinean, iauts citecen haren discipuluac
itsassora. 17 Eta sarthuric vncira, ioaiten ciraden itsassoaz berce aldera
Capernaum alderát: eta ia ilhuna cen, eta etzén Iesus hetara ethorri. 18 Eta
itsassoa, haice handic erauntsiz altchatzen cen. 19 Bada hoguey eta borz,
edo hoguey eta hamar stade beçala abiroina tiratu ondoan, ikusten dute
Iesus itsas gainez dabilala, eta vnciari hurbiltzen çayola, eta ici citecen. 20
Eta harc erran ciecén, Ni naiz, etzaretela beldur. 21 Nahi vkan çutén bada
hura vncira recebitu: eta bertan vncia arriba cedin ioaiten ciraden lekura.
22 Biharamunean itsassoaren berce aldetic guelditurie cegoen gendetzeac
ikussi duenean ecen berce vncitchoric etzela han bat baicen, ceinetara

haren discipuluac sarthu içan baitziraden, eta etzela sarthu bere
discipuluequin Iesus vncitchora, baina haren discipuluac berac ioan içan
ciradela: **23** Eta Tiberiadetic berce vncitchoric ethorri cela leku haren
aldera non oguia ian vkan baitzutén, gratiac rendaturic Iaunac. **24** Ikus
ceçanean bada gendetzeac ecen Iesus etzela han, ez haren discipuluac, sar
citecen hec-ere vncietara, eta ethor citecen Capernaumera, Iesus bilhatzen
çutela. **25** Eta hura eridenic itsassoaren berce aldean, erran cieçoten,
Magistruá, noiz huna ethorri aiz? **26** Ihardets ciecén Iesusec, eta erran
ceçan, Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, ene bilha çabiltzate, ez ceren
miraculuac ikussi dituçuen, baina ceren ian baituçue oguietaric, eta
ressasiatu içan baitzarete. **27** Trabailla çaitezte ez vianda galtzen
denagatic, baina vicitze eternalecotzat irauten duenagatic, cein guiçonaren
Semeac emanen baitrauçue: ecen Seme haur Iainco Aitac ciguilatu vkan
du. **28** Erran cieçoten bada, Cer eguinen dugu eguin ditzagunçat Iaincoaren
obrác? **29** Ihardets ceçan Iesusec, eta erran ciecén, Haur da Iaincoaren
obrá, sinhets deçaçuen harc igorri duena baithan. **30** Orduan erran
cieçoten, Cer signo bada hic eguiten duc, dacussagunçát eta hi sinhets
eçagun? cer obra eguiten duc? **31** Gure aitéc ian vkan dié manná desertuan:
scribatua den beçala, Cerutico oguia eman draue iatera. **32** Erran ciecén
bada Iesusec, Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, eztrauçue Moysesec eman
cerutico oguia: baina ene Aitac emaiten drauçue cerutico ogui eguiazcoa.
**33** Ecen Iaincoaren oguia da cerutic iautsi dena, eta munduari vicitze
draucana. **34** Erran cieçoten bada, Iauna, eman ieçaguc bethiere ogui hori.
**35** Eta erran ciecén Iesusec, Ni naiz vicitzeco oguia: enegana ethorten
dena, ezta gosseturen: eta ni baithan sinhesten duena, ezta egarrituren
iagoitic. **36** Baina erran drauçuet, ecen ikussi-ere banuçuela, eta eztuçue
sinhesten. **37** Aitac emaiten drautan gucia, enegana ethorriren da, eta
enegana ethorten dena, eztut campora iraitziren. **38** Ecen cerutic iautsi içan
naiz eguin deçadençát ez neure vorondatea, baina ni igorri naueuaren
vorondatea. **39** Eta haur da ni igorri nauenaren vorondatea, Aitarena,
cerere eman baitraut, ezteçadan gal hartaric, baina resuscita deçadan hura
azquen egunean. **40** Halaber haur da ni igorri nauenaren vorondatea,
Semea ikusten eta hura baithan sinhesten duen guciac, duen vicitze

eternala, eta nic resuscitaturen dut hura azquen egunean. **41** Murmuratzen
çutén bada Iuduéc harçaz, ceren erran baitzuen, Ni naiz cerutic iautsi
naicen oguia. **42** Eta erraiten çutén, Ezta haur Iesus, Iosephen semea,
ceinen aita eta ama guc eçagutzen baititugu? Nola dio bada hunec, Cerutic
iautsi naiz? **43** Ihardets ceçan bada Iesusec eta erran ciecén, Ezteçaçuela
murmura çuen artean. **44** Nehor ecin dathor enegana, baldin ni igorri nauen
Aitac tira ezpadeça: eta nic resuscitaturen dut hura azquen egunean. **45**
Scribatua da Prophetetan, Eta içanen dirade guciac Iaincoaz iracatsiac.
Norc-ere beraz ençun baitu Aitaganic eta ikassi, hura ethorten da enegana.
**46** Ez Aita ikussi duenez nehorc, Iaincoaganic denac baicen: harc ikussi du
Aita. **47** Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, ni baithan sinhesten duen guciac
badu vicitze eternala. **48** Ni naiz vicitzeco oguia. **49** Çuen aitéc ian vkan
duté manná desertuan, eta hil içan dirade. **50** Haur da oguia cerutic iautsi
dena, hunetaric ianen duena hil eztadinçát. **51** Ni naiz ogui vicia cerutic
iautsi naicena: nehorc ian badeça ogui hunetaric, vicico da eternalqui, eta
nic emanen dudan oguia, ene haraguia da, nic munduaren vicitzeagatic
emanen dudana. **52** Baciharducaten bada Iuduéc elkarren artean, erraiten
çutela, Nolatan hunec guri bere haraguia eman ahal dieçaquegu iatera? **53**
Orduan erran ciecén Iesusec, Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, baldin ian
ezpadeçaçue guiçonaren Semearen haraguia, eta edan ezpadeçaçue haren
odola, eztuçue vicitzeric çuec baithan. **54** Iaten duenac ene haraguia, eta
edaten ene odola, badu vicitze eternala: eta nic dut resuscitaturen hura
azquen egunean. **55** Ecen ene haraguia eguiazqui da vianda, eta ene odola
eguiazqui da edari. **56** Ene haraguia iaten duena, eta ene odola edaten,
nitan egoiten da, eta ni hartan. **57** Nola ni igorri bainau Aita vici denac, eta
ni vici bainaiz neure Aitaz: hala ni ianen nauena ere, vicico da hura-ere
niçaz. **58** Haur da ogui cerutic iautsi içan dena: ez çuen aitéc manná ian
duten beçala, eta hil içan dirade: ogui haur ianen duena vicico da
eternalqui. **59** Gauça hauc erran citzan synagogán iracasten ari cela
Capernaumen. **60** Haren discipuluetaric bada anhitzec gauça hauc ençunic
erran ceçaten, Gogor da hitz haur: norc ençun ahal deçaque? **61**
Çaquialaric bada Iesusec bere baithan ecen haren discipuluec huneçaz
murmuratze çutela, erran ciecén, Hunec scandalizatzen çaituzte? **62** Cer

date bada baldin ikus badeçaçue guiçonaren Semea igaiten lehen cen
lekura? 63 Spiritua da viuificatzen duena, haraguiac eztu deus
probetchatzen: nic erraiten drauzquiçuedan hitzac spiritu dirade eta
vicitze. 64 Baina badirade batzu çuetaric sinhesten eztutenic. Ecen
baçaquian hatseandanic Iesusec cein ciraden sinhesten etzutenac, eta cein
cen hura tradituren çuena. 65 Eta erraiten çuen, Halacotz erran drauçuet
ecen nehor ecin dathorrela enegana, baldin ene Aitaz eman ezpaçayo. 66
Orduandanic haren discipuluetaric anhitz guibelerat citecen: eta
guehiagoric etzabiltzan harequin. 67 Erran ciecén bada Iesusec hamabiey,
Ala çuec-ere ioan nahi çarete? 68 Ihardets cieçón bada Simon Pierrisec,
Iauna, norengana ioanen gara? vicitze eternalezco hitzac dituc hic: 69 Eta
guc sinhetsi eta eçagutu diagu ecen, hi aicela Christ Iainco viciaren Semea.
70 Ihardets ciecén Iesusec, Etzaituztet nic hamabi elegitu, eta çuetaric bat
deabru baita? 71 Eta haur erraiten çuen Iudas Iscariot Simonen semeaz:
ecen haur cen hura traditu behar çuena, hamabietaric bat bacen-ere.

## 7

1 Eta guero baçabilan Iesus Galilean: ecen etzén Iudean ebili nahi, ceren
Iuduac baitzabiltzan hura hil nahiz. 2 Eta hurbil cen Iudué́n bestá
tabernaclén deitzen cena. 3 Erran cieçoten bada bere anayéc, Parti adi
hemendic eta habil Iudearát, hire discipuluec-ere ikus ditzatençát hire obra
eguiten dituanac. 4 Ecen nehorc eztic deus secretuan eguiten,
estimationetan içan nahiz dabilanec, baldin gauça hauc eguiten badituc,
manifesta ieçoc eure buruä munduari. 5 Ecen are haren anayec-ere etzuten
sinhesten hura baithan. 6 Dioste bada Iesusec, Ene demborá ezta oraino
ethorri: baina çuen demborá bethi da prest. 7 Ecin munduac gaitzets
çaitzaquezte çuec: baina niri gaitz darizt: ceren nic testificatzen baitut
harçaz, ecen haren obrác gaichto diradela. 8 Çuec igan çaitezte besta
hunetara: ni eznaiz oraino igaiten besta hunetara, ceren ene demborá
ezpaita oraino bethe. 9 Eta gauça hauc erran cerauztenean egon cedin
Galilean. 10 Eta igan ciradenean haren anayeac, orduan hura-ere igan
cedin bestara, ez aguerriz, baina ichilic beçala. 11 Iudué́c bada bilhatzen

çuten hura bestán, eta erraiten çuten, Non da hura? 12 Eta murmuratione
handia cen populuaren artean harçaz: ecen batzuc erraiten çuten Guiçon
ona da: eta bercéc erraiten çutén, Ezta: baina seducitzen du populua. 13
Badaric-ere nehor frangoqui etzén minço harçaz, Iuduén beldurrez. 14 Eta
besta ia erdi iragan cenean, igan cedin Iesus templera, eta iracasten ari cen.
15 Eta miraz ceuden Iuduac, cioitela, Nolatan hunec letrác daquizqui,
ikassi gabe? 16 Ihardets ciecén Iesusec, eta erran ceçan, Ene doctriná ezta
enea, baina ni igorri nauenarena. 17 Baldin nehorc nahi badu haren
vorondatea eguin, eçaguturen du doctrináz, eya Iaincoaganic denez, ala ni
neure buruz minço naicenez. 18 Bere buruz minço dena, bere gloriaren
bilha dabila: baina bera igorri duenaren gloriaren bilha dabilana, da eguiati,
eta iniustitiaric hura baithan ezta. 19 Eztrauçue Moysesec eman Leguea?
eta ezpaitu çuetaric batec-ere obratan eçarten Leguea? Cergatic çabiltzate
ni hil nahiz? 20 Ihardets ceçan populuac eta erran, Deabrua duc hic: nor
dabila hi hil nahiz? 21 Ihardets ceçan Iesusec eta erran ciecén, Obrabat
eguin dut, eta guciac miraz çaudete. 22 Baina halere Moysesec eman
drauçue Circoncisionea, (ez Moysesganic denez, baina Aitetaric) eta
Sabbathoan circonciditzen duçue guiçona. 23 Baldin Circoncisionea
recebitzen badu guiçonac Sabbathoan, Moysesen Leguea hauts eztadinçát:
asserre çarete ene contra ceren guiçon-bat ossoqui sendatu dudan
Sabbathoan? 24 Ezteçaçuela iugea apparentiaren araura, baina iugemendu
bidezco batez iugea eçaçue. 25 Erraiten çutén bada Ierusalemetar batzuc,
Ezta haur hiltzeco bilhatzen dutena? 26 Eta huna, frangoqui minço da, eta
eztraucate deus eguiten: ala eguiazqui eçagutu othe luqueite
Gobernadoréc, ecen haur dela eguiazqui Christ? 27 Baina haur badaquigu
nondic den: baina Christ dathorrenean, nehorc eztu iaquinen nondic daten.
28 Oihuz cegoen bada Iesus templean, iracasten çuela eta erraiten, Eta ni
nauçue eçagutzen, eta nondic naicén badaquiçue, eta neure buruz eznaiz
ethorri, baina da eguiati ni igorri nauena, cein ezpaituçue çuec eçagutzen.
29 Baina nic eçagutzen dut hura, ceren harenganic bainaiz, eta harc igorri
bainau. 30 Orduan hura hatzaman nahiz çabiltzan: baina nehorc etzitzan
escuac eçar haren gainean, ecen etzén oraino ethorri haren orena. 31 Eta
gendetzecoataric anhitzec sinhets ceçaten hura baithan, eta erraiten çutén,

Christec dathorrenean guehiago miraculu eguinen othe du, hunec eguiten
dituenac baino? 32 Ençun ceçaten Phariseuéc gendetzea hauén gainean
harçaz murmuratzen: eta igor citzaten Phariseuéc eta Sacrificadore
principaléc officierac hura hatzaman leçatençát. 33 Erran ciecén bada
Iesusec, Oraino dembora gutibatetacotz çuequin naiz, guero banoa igorri
nauènaganát. 34 Bilhaturen nauçue eta ez eridenen: eta non ni içanen
bainaiz, hara çuec ecin ethor çaitezquete. 35 Erran ceçaten bada Iuduéc
elkarren artean, Norat haur ioaiteco da, guc ezpaitugu eridenen? ala
Grecoén artean barreyatuac diradenetarat ioaiteco da, eta Grecoén
iracastera? 36 Ceric da erran duen propos haur, Bilhaturen nauçue, eta ez
eridenen: eta non ni içanen bainaiz, hara çuec ecin ethor çaitezquete? 37
Eta bestaco azquen egun handian eriden cedin Iesus han, eta oihuz cegoen,
cioela, Baldin nehor egarri bada, bethor enegana eta edan beça 38 Ni
baithan sinhesten duenari, Scripturác dioen beçala, vr vicizco fluuioac
iariaturen çaizca bere sabeletic. 39 (Eta haur erraiten çuen hura baithan
sinhesten çutenéc recebitzeco çuten Spirituáz: ecer oraino Spiritu saindua
etzén eman, ceren Iesus oraino ezpaitzén glorificatu) 40 Anhitzec bada
gendetzecoetaric propos haur ençun çutenean, erraiten çuten, Haur da
eguiazqui Propheta hura. 41 Bercéc erraiten çutén, Haur da Christ. Eta
batzuc erraiten çutén, Alabaina Galileatic ethorriren da Christ? 42 Eztu
Scripturac erraiten, ecen Dauid-en hacitic, eta Bethlehemgo Dauid egoiten
cen burgutic Christ ethorriren dela? 43 Dissensione eguin cedin bada
populuaren artean harengatic. 44 Eta hetaric batzuc nahi çuten hatzaman,
baina nehorc etzitzan eçar haren gainea escuac 45 Ethor citecen bada
officierac Sacrificadore principaletara eta Phariseuetara, eta hec erran
ciecén, Cergatic eztuçue hura ekarri? 46 Ihardets ceçaten officieréc,
Egundano ezta hala minçatu guiçonic, nola guiçon haur. 47 Halacotz
ihardets ciecen Phariseuéc, Ezothe cinatezte çuec-ere seducitu? 48 Ala
Gobernadoretaric edo Phariseuetaric batec-ere sinhetsi du hura baithan?
49 Baina populu Leguea cer den eztaquian haur, maradicatua da. 50
Dioste Nicodemo harengana gauaz ethorri içan cenac, cein baitzén hetaric
bat, 51 Ala gure Legueac condemnatzen du nehor, bera behin ençun gabe,
eta cer eguin duen eçagutu gabe? 52 Ihardets ceçaten eta erran cieçoten,

Ezaiz hi-ere Galileaco? informadi, eta iaquic ecen Galileatic Prophetaric
eztela ilki. 53 Eta itzul cedin batbedera cein bere etcherát.

## 8

1 Baina Iesus ioan cedin Oliuatzetaco mendirát. 2 Eta arguiaren beguian
berriz ethor cedin templera, eta populu gucia ethor cedin harengana: eta
iarriric cegoela iracasten cituen hec. 3 Orduan duté ekarten harengana
Scribéc eta Phariseuéc emazte adulterioan hatzaman-bat: eta hura artean
eçarriric, 4 Diotsate, Magistruá, emazte haur hatzaman içan duc
adulterioco eguitate berean. 5 Eta Leguean Moysesec manatu diraucuc
hunelacoac lapida ditecen: hic bada cer dioc? 6 Eta haur erraiten çuten
hura tentatzen çutela, hura cerçaz accusa lutençát. Baina Iesusec beheiti
gurthuric erhiaz scribatzen çuen lurrean. 7 Eta haren interrogatzez
perseueratzen çutela, chuchenduric erran ciecén, Çuetaric bekatu gabe
denac, lehenic horren contra harria aurdigui beça. 8 Eta berriz gurthuric
scribatzen çuen lurrean. 9 Bada hori ençun çutenean, conscientiac
accusatzen cituela, bata bercearen ondoan ilkiten ciraden çaharrenetaric
hassiric azquenetarano: eta Iesus bera gueldi cedin, eta artean cegoen
emaztea 10 Eta chuchendu cenean Iesusec nehor etzacussanean emaztea
baicen, erran cieçón hari, Emazteá, non dirade hire accusaçaleac? nehorc
ezau condemnatu? 11 Eta harc erran ceçan, Ez nehorc, Iauna. Eta erran
cieçón Iesusec, Ezaut nic-ere condemnatzen: oha, eta guehiago bekaturic
eztaguinala. 12 Berriz bada Iesus minça cequien, cioela, Ni naiz
munduaren arguia: niri darreitana ezta ilhumbean ebiliren, baina vkanen du
vicitzeco arguia. 13 Erran cieçoten bada Phariseuéc, Hic eure buruäz
testificatzen duc, hire testimoniagea eztuc sinhesteco. 14 Ihardets ceçan
Iesusec eta erran ciecén, Nic neurorçaz testificatzenagatic sinhesteco da
ene testimoniagea: ecen badaquit nondic ethorri naicén, eta norat ioaiten
naicen: baina çuec eztaquiçue nondic ethorten naicen, ez norat ioaiten
naicén 15 Çuec haraguiaren arauez iugeatzen duçue, nic eztut iugeatzen
nehor. 16 Eta baldin iugea badeçat-ere nic, ene iugemendua eguiazco da:
ecen eznaiz neuror, baina ni eta ni igorri nauen Aita. 17 Baina çuen

Leguean-ere scribatua da, ecen bi guiçonen testimoniagea sinhesteco dela.
18 Ni naiz neurorçaz testificatzen dudana, eta testificatzen du niçaz ni
igorri nauen Aitac. 19 Erraiten ceraucaten bada, Non da hire Aita?
Ihardets ceçan Iesusec, Ez ni nauçue eçagutzen, ez ene Aita: baldin ni
eçagutzen banindu̧çue, ene Aita-ere eçagut cindeçaquete. 20 Hitz hauc
erran citzan Iesusec thesaurerian, iracasten ari cela templean: eta nehor
etzaquión lot, ceren oraino ezpaitzén ethorri haren orena 21 Erran ciecén
bada berriz Iesusec, Ni banoa eta bilhaturen nauçue, eta çuen bekatuan
hilen çarete: norat ni ioaiten bainaiz, çuec ecin çatozquete. 22 Erraiten
çuten bada Iuduéc, Berac hilen othe du bere buruä? erraiten baitu, Norat ni
ioaiten bainaiz, çuec ecin çatozquete. 23 Orduan erran ciecén, çuec
beheretic çarete, ni garaitic: çuec mundu hunetaric çarete, ni ez naiz
mundu hunetaric. 24 Halacotz erran drauçuet ecen çuen bekatuetan hilen
çaretela. Ecen baldin sinhets ezpadeçaçue ni naicela hura, çuen bekatuetan
hilen çarete. 25 Erran cieçoten bada, Hi nor aiz? Orduan erran ciecén
Iesusec, Hatseandanicoa, badiotsuet. 26 Anhitz gauça dut çueçaz
minçatzeco eta iugeatzeco: baina ni igorri nauena eguiati da: eta nic
harenganic ençun ditudan gauçác munduari erraiten drauzquiot. 27
Etzeçaten eçagut ecen Aitaz minço çayela. 28 Erran ciecén bada Iesusec,
Altchatu duqueçuenean guiçonaren Semea, orduan eçaguturen duçue ecen
ni naicela hura, eta neure buruz eztudala deus eguiten, baina Aitac iracatsi
nauen, beçala gauça hauc erraiten ditudala. 29 Ecen ni igorri nauena
enequin da: eznau vtzi neuror Aitac, ceren nic haren gogaraco gauçác
eguiten baititut bethiere. 30 Gauça hauc harc erraiten cituela, anhitzec
sinhets ceçaten hura baithan. 31 Orduan erraiten cerauen Iesusec hura
sinhetsi vkan çuten Iuduey, Baldin çuec perseuera badeçaçue ene hitzean,
eguiazqui ene discipulu içanen çarete. 32 Eta duçue eçaguturen Eguiá, eta
Eguiác çuec libre eguinen çaituzte. 33 Ihardets cieçoten, Abrahamen hacia
gaituc, eta nehor eztiagu cerbitzatu egundano: nola dioc hic gu libre içanen
garela? 34 Ihardets ciecén Iesusec, Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet ecen
bekatua eguiten duen gucia bekatuaren cerbitzari dela. 35 Eta cerbitzaria
ezta egoiten bethierecotz etchean, semea dago bethierecotz. 36 Bada
baldin Semeac çuec libre eguin baçaitzate, eguiazqui libre içanen çarete.

37 Badaquit ecen çuec Abrahamen hacia çaretela: baina ni hil nahiz
çabiltzate, ceren ene hitzac ezpaitu lekuric çuec baithan. 38 Nic erraiten
dut neure Aita baithan ikussi dudana: eta çuec eguiten duçue çuen aita
baithan ikussi duçuena. 39 Ihardets ceçaten eta erran cieçoten, Gure aita,
Abraham duc. Dioste Iesusec, Baldin Abrahamen haour bacinete,
Abrahamen obrác eguin cinçaqueizte. 40 Orain bada ni hil nahiz çabiltzate,
bainaiz, Iaincoaganic ençun dudan eguia erran drauçuedan guiçona: hori
Abrahamec eztu eguin. 41 Çuec eguiten dituçue çuen aitaren obrác. Eta
erran cieçoten, Gu ezgaituc paillardiçataric iayo: aitabat diagu, baita
Iaincoa. 42 Erran ciecén bada Iesusec, Baldin Iaincoa çuen aita baliz,
maite ninduqueçue ni: ecen ni Iaincoaganic partitu eta ethorri naiz: eta
eznaiz neure buruz ethorri, baina harc igorri nau. 43 Cergatic ene
lengoagea eztuçue aditzen? ceren ecin ençun baitiroqueçue ene hitza. 44
Çuec, aita deabruaganic çarete, eta çuen aitaren desirac eguin nahi dituçue:
hura guicerhaile cen hatseandanic, eta eguián eztu perseueratu: ecen
eguiaric ezta hartan. Noiz-ere erraiten baitu gueçurra, bere propritic minço
da: ecen gueçurti da eta gueçurraren aita. 45 Eta ceren nic eguia erraiten
baitut, eznauçue sinhesten. 46 Norc çuetaric reprehenditzen nau ni
bekatuz? eta baldin eguiá erraiten badut, ceren çuec eznauçue sinhesten?
47 Iaincoaganic denac, Iaincoaren hitzac ençuten ditu: halacotz çuec
eztituçue ençuten, ceren ezpaitzarete Iaincoaganic. 48 Ihardets ceçaten
orduan Iuduéc eta erran cieçoten, Eztugu vngui erraiten guc, ecen
Samaritano aicela hi, eta deabrua duala? 49 Ihardets ceçan Iesusec, Eztut
nic deabrua: baina dut ohoratzen, neure Aita, eta çuec desohoratzen
nauçue ni. 50 Eta nic eztut neure gloriá bilhatzen: bada bilhatzen duenic,
eta iugeatzen duenic. 51 Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, baldin nehorc
ene hitza beguira badeça, herioa eztu ikussiren seculan. 52 Orduan erran
cieçoten Iuduéc, Orain eçagutu diagu ecen deabrua duala: Abraham hil
içan duc eta Prophetác: eta hic dioc, Baldin nehorc ene hitza beguira
badeça, eztu dastaturan herioa seculan. 53 Ala hi gure aita Abraham baino
handiago aiz, cein hil içan baita? Prophetac-ere hil içan dituc: nor hic eure
buruä eguiten duc? 54 Ihardets ceçan Iesusec, Baldin nic glorificatzen
badut neure buruä, ene gloria ezta deus: ene Aita da ni glorificatzen

nauena, ceinez erraiten baituçue çuec ecen çuen Iainco dela. 55 Eta
eztuçue eçagutzen hura: baina nic eçagutzen dut hura: eta baldin erran
badeçat ecen eztudala hura eçagutzen, içanen naiz çuec irudi, gueçurti:
baina badaçagut hura, eta haren hitza beguiratzen dut. 56 Abraham çuen
aita aleguera cedin ikus leçançát ene egun haur: eta ikussi vkan du, eta
allegueratu içan da. 57 Erran cieçoten bada Iuduéc, Berroguey eta hamar
vrthe oraino eztituc, eta Abraham ikussi duc? 58 Erran ciecén Iesusec,
Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, Abraham cedin baino lehen, ni naiz. 59
Har ceçaten orduan harri: haren contra aurthiteco: baina Iesus gorde cedin,
eta ilki cedin templetic.

9

1 Eta iragaiten cela Iesusec ikus ceçan guiçon sortzetic itsubat. 2 Eta
interroga ceçaten bere discipuluéc. erraiten cutela. Magistruá, Ceinec
bekatu eguin du, hunec ala hunen aitaméc, hunela itsu sor ledin? 3 Ihardets
ceçan Iesusec, Ez hunec bekatu eguin du, ez hunen aitaméc: baina itsu iayo
da, Iaincoaren obrác manifesta litecençat hunetan. 4 Ni igorri nauenaren
obrác eguin behar ditut, eguna deno: badatorque gaua noiz nehorc ecin
obraric baitaidi. 5 Munduan naiceno, munduaren Arguia naiz. 6 Haur erran
çuenean thu eguin ceçan lurrera, eta eguin ceçan lohi thutic, eta lohi harçaz
frota citzan itsuaren beguiac: 7 Eta erran cieçon, Oha garbitzera Siloe,
igorria erran nahi deneco ikuzgarrira. Ioan cedin bada, eta garbi cedin, eta
itzul cedin ikusten çuela. 8 Bada auçoéc, eta lehen ikussi çutenéc ecen itsu
cela, erraiten çutén, Ezta haur iarriric ohi cegoena eta escatzen cena? 9
Batzuc erraiten çutén, Haur da: eta bercéc, Hura dirudi, Baina berac
erraiten çuen, Ni naiz hura. 10 Erran cieçoten bada, Nolatan irequi içan
dirade hire beguiac? 11 Ihardets ceçan harc, eta erran ceçan, Iesus deitzen
den guiconac lohi eguin du, eta frotatu ditu ene beguiac, eta erran draut,
Oha Siloeco ikuzgarrira, eta garbi adi. Bada ioanic eta garbituric ikustea
recebitu dut. 12 Orduan erran cieçoten, Non da hura? Dio, Eztaquit. 13
Eramaiten dute itsu ohi cen hura Phariseuetara. 14 Eta cen Sabbathoa
Iesusec lohia eguin çuenean eta haren beguiac irequi cituenean. 15 Berriz

bada interroga ceçaten hura Phariseuéc-ere nolatan ikustea recebitu çuen.
Eta harc erran ciecén, Lohi eçarri vkan draut neure beguién gainera, eta
garbitu naiz, eta ikusten dut. **16** Erraiten çuten bada Phariseuetaric batzuc,
Guiçon haur ezta Iaincoaganic: ecen Sabbathoa eztu beguiratzen. Bercéc
erraiten çuten, Nolatan guiçon vicitze gaichtotaco batec sign hauc eguin
ahal ditzaque? Eta dissensione cen hayén artean. **17** Erraiten draucate
itsuari berriz, Hic cer dioc harçaz, ceren beguiac irequi drauzquian? Eta
harc erran ceçan, Propheta dela. **18** Baina etzeçaten sinhets Iuduéc harçaz,
ecen itsu içan cela, eta ikustea recebitu çuela, ikustea recebitu çuenaren
aitamác dei litzaqueteno: **19** Eta interroga citzaten hec, cioitela, Haur da
çuen seme çuec itsu iayo cela dioçuena? nolatan bada orain dacussa? **20**
Ihardets ciecén haren aitaméc, eta erran ceçaten, Badaquigu ecen haur
dela gure semea, eta itsu iayo içan dela: **21** Baina nolatan orain dacussan,
eztaquigu: edo norc irequi dituen hunen beguiac, guc eztaquigu: berac adin
du: bera interroga eçaçue, bera bere buruäz minçaturen da. **22** Gauça hauc
erran citzaten haren aitaméc, ceren beldur baitziraden Iuduén: ecen ia
ordenatu çuten Iuduéc, baldin nehorc aithor baleça hura licela Christ,
synagogatic iraitz ledin. **23** Halacotz haren aitaméc erran ceçaten, Adin
du, bera interroga eçaçue. **24** Dei ceçaten bada bigarren aldian guiçon itsu
içana, eta erran cieçoten, Emóc gloria Iaincoari: guc bacequiagu ecen
guiçon hori gaichtoa dela. **25** Ihardets ceçan bada harc, eta erran ceçan,
Gaichto denez eztaquit: gauçabat badaquit, ecen itsu nincelaric orain
badacussadala. **26** Eta erran cieçoten berriz, Cer eguin drauc? nolatan
irequi ditu hire beguiac? **27** Ihardets ciecén, Ia erran drauçuet, eta eztuçue
ençun: cergatic berriz ençun nahi duçue? ala çuec-ere haren discipulu eguin
nahi çarete? **28** Orduan iniuria ceçaten hura, eta erran ceçaten, Aicén hi
haren discipulu: guçaz den becembatean, Moysesen discipulu gaituc. **29**
Guc baceaquiagu ecen Moysesi minçatu içan çayola Iaincoa: baina haur
nondic den etzeaquiagu. **30** Ihardets ceçan guiçonac eta erran ciecén,
Segur, hunetan da miraculua, ceren çuec ezpaitaquiçue nondic den, eta
irequi baititu ene beguiac. **31** Eta badaquigu ecen Iaincoac vicitze
gaichtotacoac eztituela ençuten: baina baldin norbeit Iaincoaren cerbitzari
bada, eta haren vorondatea eguiten badu, hura ençuten du. **32** Egundano

ençun içan ezta ecen nehorc irequi duela itsu sorthuren beguiric. 33 Baldin
ezpaliz haur Iaincoaganic, deus ecin laidi. 34 Ihardets ceçaten eta erran
cieçoten, Hi bekatutan sorthua aiz guciori, eta hic iracasten gaituc gu? Eta
iraitz ceçaten hura campora. 35 Ençun ceçan Iesusec nola egotzi vkan
çuten hura campora: eta eriden çuenean hura, erran cieçón, Sinhesten duc
hic Iaincoaren Semea baithan? 36 Ihardets ceçan harc eta erran ceçan, Eta
nor da, Iauna, sinhets deçadan hura baithan? 37 Eta erran cieçon Iesusec,
Eta ikussi duc hura, eta hirequin minço dena duc hura. 38 Eta harc dio,
Sinhesten diat, Iauna. Eta adora ceçan hura. 39 Eta erran ceçan Iesusec,
Iugemendu eguitera ni mundu hunetara ethorri naiz: ikusten eztutenéc, ikus
deçatençát: eta ikusten dutenac itsu ditecençat. 40 Eta ençun ceçaten hori,
Phariseuetaric harequin ciraden batzuc, eta erran cieçoten, Ala gu-ere itsu
gara? 41 Erran ciecén Iesusec, Baldin itsu bacinete, etzinduqueite
bekaturic: baina orain erraiten duçue, Badacussagu: beraz çuen bekatua
badago.

## 10

1 Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, borthatic ardién artheguira sartzen
eztena, baina da igaiten bercetaric, hura ohoin da eta gaichtaguin. 2 Baina
borthatic sartzen dena, da ardien artzaina. 3 Huni borthalçainac irequiten
drauca, eta ardiéc haren voza ençuten duté: eta bere ardiac deitzen ditu
cein bere icenez, eta eramaiten ditu camporat. 4 Eta bere ardiac idoqui
dituenean, hayén aitzinean ioaiten da: eta ardiac hari iarreiquiten çaizca,
ecen eçagutzen dute haren voza. 5 Eta arrotz bati etzaizca iarreiquiren,
baina ihes eguinen draucate: ceren ezpaitute eçagutzen arrotzén voza. 6
Comparatione haur erran ciecén Iesusec: baina hec etzeçaten eçagut cer
cen hæy erraiten cerauena. 7 Erran ciecén bada berriz Iesusec, Eguiaz
eguiaz erraiten drauçuet, ecen ni naicela ardién borthá. 8 Guciac
cembat-ere ene aitzinean ethorri baitirade ohoin dirade eta gaichtaguin:
baina ardiéc eztituzte hec ençun vkan. 9 Ni naiz borthá, nitaric baldin
nehor sar badadi saluaturen da: eta sarthuren da eta ilkiren da, eta bazca
eridenen du. 10 Ohoina ezta ethorten ardiac ebats eta hil eta deseguin

ditzançat baicen: ni ethorri naiz vicitze dutençat, eta abundantia dutençát.
11 Ni naiz artzain ona: artzain onac bere vicia eçarten du bere ardiacgatic:
12 Baina mercenarioac, eta artzain eztenac, ceinenac ezpaitirade ardiac,
dacussanean otsoa heldu dela, vtziten ditu ardiac, eta ihes eguiten du: eta
otsoac harrapatzen eta barreyatzen ditu ardiac. 13 Eta mercenarioac ihes
eguiten du, ceren mercenario baita, eta ezpaitu ardién ansiaric. 14 Ni naiz
artzain ona, eta eçagutzen ditut neure ardiac, eta eçagutzen naiz neure
ardiéz. 15 Aitac ni eçagutzen nauen beçala, nic-ere eçagutzen dut Aita: eta
neure vicia eçarten dut neure ardiacgatic. 16 Berce ardiric-ere badut cein
ezpaitirade arthegui hunetaco: hec-ere ekarri behar ditut: ecen ene voza
ençunen duté, eta eguinen da artheguibat eta artzaimbat. 17 Halacotz
maite nau ni Aitac, ceren nic eçarten baitut neure vicia, berriz hura har
deçadançat. 18 Nehorc eztraut hura edequiten, baina nic dut eçarten hura
neure buruz: bothere dut haren eçarteco, eta bothere dut berriz haren
hartzeco. Manamendu haur recebitu dut neure Aitaganic. 19 Orduan berriz
dissensione eguin cedin Iudién artean propos haucgatic. 20 Eta erraiten
çuten hetaric anhitzec, Deabrua du, eta erhotu doa: cergatic horri behatzen
çaizquiote? 21 Bercéc erraiten çutén, Hitz hauc eztirade deabrua
duenarenac: ala deabruac itsuén beguiac irequi ahal ditzaque? 22 Orduan
Dedicationearen bestá eguin cedin Ierusalemen, eta neguä cen. 23 Eta
passeatzen cen Iesus templean Salomonen galerian. 24 Ingura ceçaten
bada hura Iuduéc, eta erran cieçoten, Noizdrano gure arimá daducac
dudatan? baldin hi bahaiz Christ, erran ieçaguc frangoqui. 25 Ihardets
ciecén Iesusec, Erran drauçuet, eta eztuçue sinhesten: nic neure Aitaren
icenean eguiten ditudan obréc niçaz testificatzen duté. 26 Baina çuec
eztuçue sinhesten: ecen etzarete ene ardietaric, nola erran baitrauçuet. 27
Ene ardiéc ene voza ençuten duté, eta nic ecagutzen ditut hec, eta
iarreiquiten çaizquit niri. 28 Eta nic vicitze eternala emaiten drauet hæy:
eta eztirade galduren seculan: eta eztitu harrapaturen hec nehorc ene
escutic. 29 Ene Aita niri hec eman drauzquidana, guciac baina handiago
da, eta nehorc ecin harrapa ditzaque hec ene Aitaren escutic. 30 Ni eta
Aita bat gara. 31 Har ceçaten bada berriz harri Iuduéc haren lapidatzeco.

32 Ihardets ciecén Iesusec, Anhitz obra onic eracutsi vkan drauçuet neure
Aitaganic: obra hetaric ceinagatic lapidatzen nauçue? 33 Ihardets cieçoten
Iuduéc, cioitela, Obra onagatic ezaugu lapidatzen, baina blasphemioagatic,
eta ceren hic guiçon aicelaric eguiten baituc eure buruä Iainco. 34 Ihardets
ciecén Iesusec, Ezta scribatua çuen Leguean, Nic erran dut, Iainco çarete?
35 Baldin hec deithu baditu Iainco, ceinetara Iaincoaren hitza eguin içan
baita, eta ecin hauts baitaite Scripturá: 36 Ni Aitac sanctificatu eta
mundura igorri bainau, çuec dioçue ecen blasphematzen ari naicela, ceren
erran dudan, ecen Iaincoaren Semea naicela? 37 Baldin neure Aitaren
obrác eguiten ezpaditut, ezneçaçuela sinhets: 38 Baina baldin eguiten
baditut, eta baldin ni sinhetsi nahi ezpanauçue, obrác sinhets itzaçue:
eçagut eta sinhets deçaçuen ecen Aita nitan dela eta ni hartan. 39 Berriz
bada hura hartu nahiz çabiltzan: baina itzur cedin hayén escuetaric. 40 Eta
ioan cedin berriz Iordanaz berce aldera, lehen Ioannes batheyatzen ari cen
lekura: eta egon cedin han. 41 Eta anhitz ethor cedin harengana, eta
erraiten çutén, Ioannesec eztu signoric batre eguin vkan: baina Ioannesec
huneçaz erran dituen gauça guciac, eguiazcoac ciraden. 42 Eta anhitzec
han sinhets ceçaten hura baithan.

## 11

1 Cen bada Lazaro deitzen cen guiçombat eri, Bethaniaco, Mariaren eta
Martha haren ahizparen burguco. 2 (Eta Maria haur cen Iauna vnguentuz
vnctatu çuena, eta haren oinac bere adatseco biloez ichucatu cituena:
ceinen anaye Lazaro baitzen eri) 3 Igor ceçaten bada hunen arrebéc
harengana, cioitela, Iauna, huná, hic maite duana, eri duc. 4 Eta hori
ençunic Iesusec erran ceçan, Eritassun hori ezta heriotara, baina Iaincoaren
gloriatan, eritassun harçaz Iaincoaren Semea glorifica dadinçat. 5 Eta
cituen maite Iesusec Martha, eta haren ahizpá, eta Lazaro. 6 Bada ençun
çuenean ecen eri cela, bi egun egon cedin, orduan non baitzén leku hartan.
7 Guero horren ondoan erran ciecén discipuluey, Goacen Iudearát berriz. 8
Diotsate discipuluéc, Magistruá, orain ciabiltzan Iuduac hi lapidatu nahiz,
eta berriz hara ioaiten aiz? 9 Ihardets ceçan Iesusec, Egunean eztira

hamabi oren? baldin nehor egunaz ebil badadi, ezta behaztopatzen: ecen
mundu hunetaco arguia ikusten du. **10** Baina baldin nehor ebil badadi
gauaz, behaztopatzen da: ecen arguiric ezta hura baithan. **11** Gauça hauc
erraiten ditu, eta guero dioste, Lazaro gure adiquisdea lo datza, baina
banoa iratzar deçadan. **12** Erran cieçoten bada bere discipuléc, Iauna,
baldin lo badatza sendaturen duc. **13** Eta haur erran ceçan Iesusec haren
herioaz: eta hec vste çuten lozco lokartzeaz erraiten çuela. **14** Orduan
bada erran ciecén Iesusec claroqui, Lazaro hil da: **15** Eta aleguera naiz
çuengatic (sinhets deçaçuençat) ceren ezpainincén han: baina goacen
harengana. **16** Erran ciecén bada Thomas Didymus deitzen denac discipulu
laguney, Goacen gu-ere horrequin hil gaitecençát. **17** Ethor cedin bada
Iesus, eta eriden ceçan hura ia laur egun çuela monumentean cela. **18** Cen
bada Bethania hurbil Ierusalemeren hamaborz stadioren inguruä: **19** Eta
Iuduetaric anhitz ethor citecen Marthagana eta Mariagana, hec consola
litzatençát bere anayeaz. **20** Marthac bada ençun ceçanean Iesus ethorten
cela, aitzinera ilki cequión: eta Maria etchean iarriric cegoen. **21** Erran
cieçón bada Marthac Iesusi, Iauna, baldin içan bahinz hemen, ene anaye
etzuqueán hil: **22** Baina orain-ere baceaquiat ecen cer-ere galde eguinen
baitraucac Iaincoari, emanen drauala hiri. **23** Diotsa Iesusec,
Resuscitaturen dun hire anaye. **24** Diotsa Marthac, Baceaquiat ecen
resuscitaturen dela resurrectionean, azquen egunean. **25** Erran cieçón
Iesusec, Ni naun resurrectionea eta vicitzea: ni baithan sinhesten duena,
baldin hil içan badere vicico dun: **26** Eta nor-ere vici baita, eta sinhesten
baitu ni baithan, seculan eztun hilen. Sinhesten dun haur? **27** Erraiten
drauca, Bay, Iauna, nic diat sinhesten ecen hi aicela Christ Iaincoaren
Seme mundura ethorteco cena. **28** Eta haur erranic, ioan cedin, eta
secretuqui dei ceçan Maria bere ahizpá, cioela, Magistrua dun hemen, eta
deitzen au. **29** Hura, hori ençun duenean, iaiquiten da fitetz, eta ethorten
da harengana. **30** Ecen oraino etzén ethorri Iesus burgura: baina cen
Marthac encontratu çuen lekuan. **31** Orduan harequin etchean ciraden
Iuduac, eta hura consolatzen çutenac, ikussiric ecen Maria hain fitetz
iaiqui, eta ilki cela, iarreiqui cequizquion hari, cioitela, Monumentera

ioaiten da, han nigar daguiançat. 32 Bada Mariac, ethor cedinean Iesus cen
lekura, hura ikussiric, egotz ceçan bere buruä haren oinetara, ciotsala,
Iauna, baldin içan bahinz hemen, etzuqueán hil ene anaye. 33 Iesusec bada
ikus ceçanean hura nigarrez legoela, eta harequin ethorri ciraden Iuduac
nigarrez leudela, spirituz mouituric trubla ceçan bere buruä: 34 Eta erran
ceçan, Non eçarri duçue? Erraiten draucate, Iauna, athor eta ikussac. 35
Eta nigar eguin ceçan Iesusec. 36 Erran ceçaten bada Iuduéc, Horra nola
maite çuen. 37 Eta hetaric batzuc erran ceçaten, Ecin eguin ciroqueen
itsuaren beguiac irequi dituen hunec, haur-ere hil ezladin? 38 Iesus bada
berriz bere baithan mouitzen cela, ethorten da monumentera, eta lecea cen,
eta harribat haren gainera, eçarria. 39 Dio Iesusec, Altcha eçaçue harria.
Diotsa Marthac, hil içan cenaren arrebác, Iauna, kirestu duc gaurguero:
ecen laur egunetacoa duc. 40 Diotsa Iesusec, Eztraunat erran, ecen baldin
sinhets badeçan ikussiren dunala Iaincoaren gloria? 41 Ken ceçaten bada
harria, hila eçarri içan cen lekutic. Orduan Iesusec altchaturic goiti
beguiac, erran ceçan, Aitá, esquerrac emaiten drauzquiat, ceren ençun
bainauc: 42 Eta nic baniaquián ecen bethi ençuten nauala: baina inguru
dagoen gendetzeagatic erran diát, sinhets deçatençat ecen hic igorri
nauala. 43 Eta hauc erranic, voz goraz oihu eguin ceçan, Lazaro, athor
campora. 44 Eta hil içan cena ilki cedin, escuac eta oinac lothuraz lothuac
cituela: eta haren beguithartea crobitchet batez cen estalia. Dioste Iesusec,
Lacha eçaçue eta vtzi eçaçue ioaitera. 45 Bada Iudu Mariagana ethorri
ciradenetaric, eta Iesusec eguin cituen gauçác ikussi cituztenetaric anhitzec
sinhets ceçaten hura baithan. 46 Baina hetaric batzu ioan citecen
Phariseuetara, eta erran cietzen hæy Iesusec eguin cituen gauçác. 47
Orduan bil ceçaten Sacrificadore principaléc eta Phariseuéc conseillua, eta
erraiten çuten, Cer eguiten dugu, ecen guiçon hunec anhitz signo eguiten
du. 48 Baldin hunela vtzi badeçagu, guciéc sinhetsiren duté hori baithan:
eta ethorriren dirade Romanoac, eta arrasaturen duté bay gure lekua, bay
nationea. 49 Orduan hetaric batec, Caiphasec, cein baitzén vrthe hartaco
Sacrificadore subirano, erran ciecén, Çuec eztaquiçue deus: 50 Eta
eztuçue pensatzen ecen probetchu dugula, guiçombat hil dadin
populuagatic, eta natione gucia gal eztadin. 51 Eta haur bere burutic

etzeçan erran: baina nola baitzén vrthe hartaco Sacrificadore subirano,
prophetiza ceçan ecen Iesusec hil behar luela nationeagatic. **52** Eta ez
solament natione harengatic, baina are Iaincoaren haour barreyatuac bil
litzançát batetara **53** Bada egun harçaz gueroztic consultatzen çutén
elkarrequin hura hil leçatençát. **54** Iesus bada guehiagoric etzabilan
aguerriz Iudućn artean: baina ioan cedin handic desertuaren aldeco
comarcarát, Ephraim deitzen den hirira: eta han egoiten cen bere
discipuluequin. **55** Eta cen hurbil Iudućn bazcoa, eta igan cedin anhitz
Ierusalemera comarca hartacoric bazco aitzinean, purifica litecençat. **56**
Bada Iesusen bilha çabiltzan, eta elkarren artean erraiten çutén, templean
leudela, Cer irudi çaiçue, ecen eztela ethorriren bestara? **57** Eta eman
ceçaten Sacrificadore principaléc eta Phariseuéc manamendu, baldin
nehorc eçagutzen balu non licén, eracuts leçan, hatzaman leçatençát.

## 12

**1** Bada Iesus sey egun bazcoren aitzinetic ethor cedin Bethaniara, non
baitzén Lazaro hil içan cena, cein resuscitatu baitzuen hiletaric. **2** Eguin
cieçoten bada hari affaribat han, eta Marthac cerbitzua eguiten çuen: eta
Lazaro cen harequin mahainean iarriric ceudenetaric bat. **3** Orduan Mariac
harturic liberabat vnguentu aspic finez precio handitacoric, vncta citzan
Iesusen oinac, eta ichuca citzan bere adatsaz: eta etchea bethe cedin
vnguentuaren vrrinez. **4** Orduan erran ceçan haren discipuluetaric batec,
Iudas Iscariot Simonen semeac, hura tradituren çuenac. **5** Ceren vnguentu
haur ezta saldu içan hirurehun dinerotan, eta eman paubrey? **6** Eta haur
erran ceçan, ez paubrez harc ansiaric çuenez: baina ceren ohoin baitzen,eta
mulsá baitzuen, eta eçarten ciradenac harc ekarten baitzituen. **7** Erran
ceçan bada Iesusec, Vtzi eçac, ene sepultura eguneco hori beguiratu dic. **8**
Ecen paubreac bethiere vkanen dituçue çuequin: baina ni eznauçue bethiere
vkanen. **9** Orduan eçagut ceçan Iuduetaric gendetze handic, ecen han cela:
eta ethor citecen ez Iesusgatic solament, baina are Lazaro ikus leçatençat,
cein harc hiletaric resuscitatu baitzuen. **10** Eta consulta ceçaten
Sacrificadore principalec Lazaro-ere hil leçatençát. **11** Ecen Iuduetaric

anhitz haren causaz ioaiten ciraden, eta sinhesten çuten Iesus baithan. 12
Biharamunean bestara ethorri içan cen gendetze handic, ençunic ecen Iesus
ethorten cela Ierusalemera, 13 Har citzaten palma adarrac, eta ilki
cequizquion aitzinera, eta oihu eguiten çutén, Hosanna, Benedicatu dela
Iaunaren icenean ethorten den Israeleco reguea. 14 Eta eriden ceçan
Iesusec asto-vme arbat, eta iar cedin haren gainean, scribatua den beçala,
15 Ezaicela beldur Siongo alabá: huná, hire Regue ethorten dun iarriric
dagoela asto-vme ar-baten gainean. 16 Eta gauça hauc etzitzaten eçagut
haren discipuluéc lehenetic: baina Iesus glorificatu içan cenean, orduan
orhoit citecen ecen gauça hauc harçaz scribatuac ciradela, eta hari gauça
hauc eguin cerautzatela. 17 Eta testificatzen çuen harequin cen
gendetzeac, ecen Lazaro deithu çuela monumentetic, eta hura resuscitatu
çuela hiletaric. 18 Halacotz atzinera ethorri-ere içan çayón gendetzea,
ecen ençun çuten, harc miraculu haur eguin çuela. 19 Eta Phariseuéc erran
ceçaten bere artean, Eztacussaçue ecen etzaretela deus probetchatzen?
horrá, mundua haren ondoan ioan da. 20 Eta baciraden Grec batzu igaiten
ohi ciradenetaric adoratzera bestán: 21 Hauc bada ethor citecen
Philippegana cein baitzén Bethsaidaco Galilean, eta othoitz eguin cieçoten,
cioitela, Iauna, nahi guendiquec Iesus ikussi. 22 Ethorten da Philippe eta
erraiten drauca Andriui, Andriuèc berriz eta Philippec erraiten draucate
Iesusi. 23 Eta Iesusec ihardets ciecén, cioela, Ethorri da ordua guiçonaren
Semea glorificaturen baita. 24 Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, baldin ogui
bihia lurrera eroriric hil ezpadadi, hura bera dago: baina baldin hil badadi
fructu anhitz ekarten du. 25 Bere viciari on daritzanac galduren du hura:
eta bere viciari gaitz daritzanac mundu hunetan, vicitze eternalecotzat
beguiraturen du hura. 26 Baldin ni cembeitec cerbitzatzen banau, niri
iarreiqui bequit: eta non ni içanen bainaiz, han ene cerbitzaria-ere içanen
da: eta baldin cembeitec ni cerbitza baneça, ohoraturen du hura ene Aitac.
27 Orain ene arimá trublatua da: eta cer erranen dut? Aitá, empara neçac
oren hunetaric: baina halacotz ethorri nauc oren hunetara. 28 Aitá,
glorifica eçac eure icena. Ethor cedin orduan vozbat cerutic, cioela, Eta
glorificatu diat, eta berriz glorificaturen. 29 Eta gendetze han cenac, eta
ençun çuenac, cioen, igorciribat eguin çuela. Bercéc cioiten, Ainguerуä

minçatu içan çayo. 30 Ihardets ceçan Iesusec eta erran, Ezta enegatic voz
haur eguin içan, baina çuengatic. 31 Orain da mundu hunen iugemendua:
orain mundu hunetaco princea egotziren da campora. 32 Eta nic, baldin
goititua banaiz lurretic, guciac tiraturen ditut neuregana. 33 (Eta haur
erraiten çuen, aditzera emaiten çuela cer herioz hil behar çuen) 34 Ihardets
cieçón gendetzeac, Guc ençun diagu Leguetic, ecen Christ badagoela
eternalqui: eta nola hic erraiten duc ecen behar dela goiti dadin guiçonaren
Semea? nor da guiçonaren Seme hori? 35 Erran ciecén orduan Iesusec,
Oraino dembora guti batetacotz Arguia çuequin da: ebil çaitezte Arguia
duçueno, ilhumbeac ardiets etzaitzatençát: ecen ilhumbean dabilanac,
eztaqui norat ioaiten den. 36 Arguia duçueno sinhets eçaçue. Arguia
baithan, Arguiaren seme çaretençat. Gauça hauc erran citzan Iesusec:
guero ioanic gorde cedin hetaric. 37 Eta hambat miraculu eguin
baçuen-ere hayén aitzinean, etzuten sinhesten hura baithan: 38 Esaias
prophetaren hitza compli ledinçát, cein erran vkan baitu, Iauna, norc
sinhetsi vkan du gure hitza, eta Iaunaren bessoa nori reuelatu içan çayo?
39 Halacotz ecin sinhets ceçaqueten, ceren berriz erran baitu Esaiasec, 40
Itsutu vkan ditu hayén beguiac, eta gogortu vkan du hayén bihotza: beguiz
ikus ezteçatençat, eta bihotzez adi ezteçaten, eta conuerti eztitecen, eta
senda eztitzadan. 41 Gauça hauc erran citzan Esaiasec, haren gloriá ikussi
çuenean, eta minçatu içan da harçaz. 42 Badaric-ere principaletaric-ere
anhitzec hura baithan sinhets ceçaten: baina Phariseuacgatic etzuten
aithortzen, synagogatic campora egotz litecen beldurrez. 43 Ecen
maiteago vkan dute guiçonén gloriá, ecen ez Iaincoaren gloriá. 44 Orduan
oihu eguin ceçan Iesusec, eta erran ceçan, Ni baithan sinhesten duenac,
eztu sinhesten ni baithan, baina ni igorri nauena baithan. 45 Eta ni ikusten
nauenac, ikusten du ni igorri nauena. 46 Ni Argui mundura ethorri naiz, ni
baithan sinhesten duenic batre, ilhumbean eztagoençát 47 Eta baldin
nehorc ençun baditza ene hitzac, eta ez sinhets, nic eztut condemnatzen
hura: ecen eznaiz ethorri mundua condemna deçadançát, baina mundua
salua deçadançat. 48 Ni iraizten nauenac, eta ez recebitzen ene hitzac,
badu norc hura condemna deçan: ni minçatu naicen hitzac condemnaturen
du hura azquen egunean, 49 Ecen ni neure burutic eznaiz minçatu: baina ni

igorri nauen Aitac berac manamendu eman draut, cer erran deçaquedan eta
cer minça naiten. 50 Eta badaquit ecen haren manamendua vicitze eternal
dela: bada nic erraiten ditudan gauçác, nola Aitac eman baitrauzquit, hala
erraiten ditut.

13

1 Eta bazco besta aitzinean, çaquiala Iesusec ecen ethorri cela haren orena
iragan ledinçat mundu hunetaric Aitaganát, nola maite vkan baitzituen
bereac, munduan ciradenac, finerano maite vkan ditu hec. 2 Eta affal
ondoan (deabruac ia eçarri çuenean Iudas Iscarioten, Simonen semearen
bihotzean, hura tradi leçan) 3 Daquialaric Iesusec gauça gucia eman
drauzcala hari Aitác escuetara, eta bera Iaincoaganic ilki dela, eta
Iaincoganat ioaiten dela: 4 Iaiquiten da affaritetic, eta vtziten du arropá:
eta harturic longerabat, guerrica cedin harçaz. 5 Guero eçar ceçan vr bacin
batetara, eta has cedin discipuluen oinén ikutzen, eta guerricatua cen
oihalaz ichucatzen. 6 Ethor cedin bada Simon Pierrisgana: eta harc erran
cieçon, Iauna, hic niri oinac ikutzen drauzquidac? 7 Ihardets ceçan Iesusec
eta erran cieçon, Nic eguiten dudana, hic eztaquic orain: baina guero
eçaguturen duc. 8 Diotsa Pierrisec, Eztituc ikuciren ene oinac seculan.
Ihardets cieçón Iesusec, Baldin ikuz ezpaheçat, eztuc vkanen parteric
enequin. 9 Diotsa Simon Pierrisec, Iauna, ez ene oinac solament, baina
escuac-ere eta buruä. 10 Diotsa Iesusec, Ikucia denac, eztic mengoaric
oinac ikuz ditzan baicen, baina duc chahu gucia: eta çuec chahu çarete,
baina ez gucioc. 11 Ecen baçaquian cein cen hura traditzen çuena: halacotz
erran ceçan, Etzarete chahu gucioc. 12 Bada ikuci cituenean hayén oinac,
eta bere arropac harçara hartu cituenean, berriz mahainean, iarriric erran
ciecén, Badaquiçue cer eguin drauçuedan ? 13 Çuec deitzen nauçue,
Magistrua eta Iauna, eta vngui dioçue: ceren bainaiz. 14 Baldin beraz nic
ikuci baditut çuen oinac Iauna eta Magistrua naicelaric, çuec-ere behar
drauzteçue elkerri oinac ikuci. 15 Ecen exemplu eman vkan drauçuet, nic
çuey eguin drauçuedan beçala, çuec-ere daguiçuen. 16 Eguiaz eguiaz
erraiten drauçuet, Cerbitzaria ezta bere nabussia baino handiago, ezeta

embachadorea hura igorten duena bainoa handiago. 17 Baldin gauça hauc
badaquizquiçue, dohatsu içanen çarete baldin eguin baditzaçue. 18 Eznaiz
çueçaz gucioz minço: nic badaquit cein elegitu ditudan: baina behar da
compli dadin Scripturá, Enequin oguia iaten duenac, altchatu du ene contra
bere oindogorá. 19 Oraindanic erraiten drauçuet eguin dadin baino lehen,
eguin datenean, sinhets deçaçuençát ecen ni naicela. 20 Eguiaz eguiaz
erraiten drauçuet, baldin nic norbeit igor badeçat, norc-ere hura recebitzen
baitu, ni recebitzen nau: eta ni recebitzen nauenac, recebitzen du ni igorri
nauena. 21 Gauça hauc erran cituenean Iesus trubla cedin spirituan, eta
testifica ceçan, eta erran, Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, ecen çuetaric
batec traditzuren nauela ni. 22 Orduan discipuluéc batac berceaganat
behatzen çutén, ceinez minço cen dudatan içanez. 23 Eta cen Iesusen
discipuluetaric bat mahainean haren bulharrera iarria, cein maite baitzuen
Iesusec: 24 Eta keinu eguin cieçón huni Simon Pierrisec, galde leguión,
cein cen harc erraiten çuena. 25 Bada harc Iesusen stomaquera
beheraturic, diotsa, Iauna, cein da? 26 Ihardets ceçan Iesusec, Hura duc
nic ahamen trempatua emanen draucadana. Eta busti çuenean ahamena,
eman cieçón Iudas Iscariot Simonenari. 27 Eta ahamenaren ondoan sar
cequión Satan. Eta diotsa Iesusec, Eguiten duana eguic fitetz. 28 Baina
mahainean ciradenetaric batec-ere etzuen aditzen certara hura erran
ceraucan. 29 Ecen batzuc vste çuten, ceren mulsá baitzuen Iudasec, ecen
erran ceraucala Iesusec, Eros itzac bestacotzát behar ditugun gauçác: edo
paubrey cerbait eman liecén. 30 Hura bada ahamena harturic, bertan ilki
cedin, eta cen gauä. 31 Eta ilki cenean, erran ceçan Iesusec, Orain
glorificatu da guiçonaren Semea, eta Iaincoa glorificatu da hartan. 32
Baldin Iaincoa glorificatu bada hartan, Iaincoac-ere glorificaturen du hura
bere baithan, eta bertan glorificaturen du hura. 33 Haourtoác, oraino
appurbat çuequin naiz: bilhaturen nauçue: baina Iuduey erran drauedan
beçala, Norat ni ioaiten bainaiz, çuec ecin ethor çaitezquete: hala çuey-ere
erraiten drauçuet orain. 34 Manamendu berribat emaiten drauçuet, batac
berceari on daritzoçuen, nic çuey on eritzi drauçuedan beçala, çuec-ere
elkarri on daritzoçuençat. 35 Hunetan eçaguturen dute guciéc ecen ene
discipulu çaretela, baldin charitate baduçue batac berceagana. 36 Diotsa

Simon Pierrisec, Iauna, norat ioaiten aiz? Ihardets cieçón Iesusec, Norat ni
ioaiten bainaiz, ecin orain iarreiqui aquidit: baina iarreiquiren atzait guero.
37 Diotsa Pierrisec, Iauna, ceren ecin iarreiqui naquidic orain? neure arima
hiregatic eçarriren diát. 38 Ihardets cieçón Iesusec, Eure arimá enegatic
eçarriren baituc? eguiaz eguiaz erraiten drauat, eztic ioren oillarrac vkatu
nuqueano hiruretan.

## 14

1 Eztadila trubla çuen bihotza: sinhesten duçue Iaincoa baithan, ni
baithan-ere sinhets eçaçue. 2 Ene Aitaren etchean egoitzác anhitz dirade:
baldin bercela baliz erran nerauqueçuen, Banoa çuey leku appaincera. 3
Eta ioan naiçatenean, eta leku çuey appaindu drauqueçuedanean, berriz
ethorriren naiz, eta harturen çaituztet neuregana: non bainaiz ni, çuec-ere
çaretençát. 4 Eta norat ni ioaiten naicen badaquiçue, eta bidea badaquiçue.
5 Diotsa Thomasec, Iauna, etzeaquiagu norat ioaiten aicen: eta nolatan
bidea ahal daquiquegu ? 6 Diotsa Iesusec, Ni naiz bidea eta eguia eta
vicitzea: nehor ezta ethorten Aitagana niçaz baicen. 7 Baldin eçagutzen
banindu çue ni, ene Aita-ere eçagut cineçaquete: eta oraindanic eçagutzen
duçue hura, eta ikussi duçue hura. 8 Diotsa Philippec, Iauna, eracuts
ieçaguc Aita, eta asco ciaicuc, 9 Diotsa Iesusec, Hambat demboraz
çuequin nauc, eta eznauc eçagutu ni? Philippé, ikussi nauenac ni, ikussi dic
Aita: eta nola hic erraiten duc, Eracuts ieçaguc Aita? 10 Eztuc sinhesten
ecen ni Aita baithan, eta Aita ni baithan dela? Nic çuey erraiten
drauzquiçuedan hitzac, neurorganic eztitut erraiten: baina nitan dagoen
Aitac eguiten ditu obrác. 11 Sinhets neçaçue ecen ni Aita baithan, eta Aita
ni baithan dela: ezpere obra beracgatic sinhets neçaçue. 12 Eguiaz eguiaz
erraiten drauçuet, norc ni baithan sinhesten baitu, nic eguiten ditudan
obrác, harc-ere eguinen ditu, eta hauc baino handiagoac eguinen ditu: ecen
ni Aitaganat ioaiten naiz. 13 Eta cer-ere escaturen baitzarete ene icenean,
hura dut eguinen: glorifica dadinçat Aita Semean. 14 Baldin cerbait esca
baçaitezte ene icenean, nic dut eguinen. 15 Baldin niri on badariztaçue, ene
manamenduac beguiraitzaçue. 16 Eta nic othoitz eguinen draucat Aitari,

eta berce Consolaçalebat emanen drauçue, dagoençat çuequin eternalqui:
17 Eguiazco Spiritu munduac ecin recebi deçaquena diot: ceren ezpaitu
ikusten hura, ez eçagutzen: baina çuec badaçaguçue hura, ceren çuec
baithan egoiten baita, eta çuetan içanen da. 18 Etzaituztet vtziren çurtz:
itzuliren naiz çuetara. 19 Oraino gutibat, eta munduac eznau guehiagoric
ikussiren, baina çuec ikussiren nauçue: ceren ni vici bainaiz, çuec-ere
vicico çarete. 20 Egun hartan çuec duçue eçaguturen ecen ni naicela neure
Aita baithan, eta çuec ni baithan eta ni çuec baithan. 21 Ene manamenduey
datchetena, eta hec beguiratzen dituena, da niri on dariztana: eta niri on
dariztana, ene Aitaz onhetsia içanen da: eta nic hari on eritziren draucat,
eta manifestaturen draucat hari neure buruä. 22 Diotsa Iudasec, ez
Iscariotec, Iauna, nondic da ceren guri eure buruä manifestaturen
baitraucuc, eta ez munduari? 23 Ihardets ceçan Iesusec, eta erran cieçón,
Baldin norbeitec on badarizt niri, ene hitza beguiraturen du: eta ene Aitac
onhetsiren du hura, eta harengana ethorriren gara, eta hura baithan egoitza
eguinen dugu. 24 Niri on eztariztanac, ene hitzac eztitu beguiratzen: eta
ençuten duçuen hitza, ezta enea, baina ni igorri nauen Aitarena. 25 Gauça
hauc erran drauzquiçuet, çuequin nagoela. 26 Baina Consolaçaleac, Spiritu
sainduac, cein igorriren baitu Aitac ene icenean, harc iracatsiren
drauzquiçue gauça guciac, eta orhoit eraciren drauzquiçue erran
drauzquiçuedan gauça guciac 27 Baquea vtziten drauçuet, neure baquea
emaiten drauçuet: eztrauçuet munduac emaiten duen beçala, nic emaiten
çuey. Eztadila trubla çuen bihotza, eta eztadila icit. 28 Ençun duçue ecen
erran drauçuedala, Banoa, eta itzuliren naiz çuetara. Baldin on
bacindarizté, segur aleguera cintezquete ceren erran baitut, banoa
Aitaganát: ecen Aita ni baino handiago da. 29 Eta orain erran drauçuet
eguin dadin baino lehen, eguin datenean sinhets deçaçuençát. 30 Eznaiz
guehiagoric çuequin anhitz minçaturen: ecen ethorri da mundu hunetaco
princea, eta nitan eztu deus. 31 Baina haur eguiten da, eçagut deçançát
munduac: ecen on daritzadala Aitari: eta nola manatu bainau Aitac, hala
eguiten dut. Iaiqui çaitezte, goacen hemandic.

1 Ni naiz aihen eguiazcoa, eta ene Aita da mahastiçaina 2 Nitan fructu
ekarten eztuen chirmendu gucia, kencen du: eta fructu ekarten duen gucia,
chahutzen du, fructu guehiago ekar deçançát. 3 Ia çuec chahu çarete nic
erran drauçuedan hitzagatic. 4 Çaudete nitan eta ni çuetan: chirmenduac
berac fructuric bereganic ecin ekar deçaqueen beçala, baldin aihenean
ezpadago: ezeta çuec-ere baldin nitan ezpaçaudete. 5 Ni naiz aihena, çuec
chirmenduac: nor baitago nitan, eta ni hartan, harc ekarten du fructu
anhitz: ecen ni gabe deus ecin daidiçue. 6 Baldin norbeit nitan ezpadago,
egotzia da campora chirmendua beçala, eta eihartzen da: guero biltzen, eta
sura egoizten, eta erratzen. 7 Baldin baçaudete nitan, eta ene hitzac çuetan
badaude, cer-ere nahi baituçue esca çaitezte, eta eguinen çaiçue. 8
Hunetan da glorificatu ene Aita, fructu anhitz daccarraçuen: eta içanen
çarete ene discipulu. 9 Ni Aitac maite vkan nauen beçala, nic-ere maite
vkan çaituztet çuec: çaudete ene charitatean. 10 Baldin ene manamenduac
beguira baditzaçue, egonen çarete ene charitatean: nic-ere neure Aitaren
manamenduac beguiratu ditudan beçala, eta egoiten bainaiz haren
amorioan. 11 Gauça hauc erran drauzquiçuet çuey, ene alegrançá çuetan
dagoençat, eta çuen alegrançá bethé dadinçát. 12 Haur da ene
manamendua, batac bercea maite duçuen, nic maite vkan çaituztedan
beçala 13 Haur baino amorio handiagoric nehorc eztu, norbeitec bere
arimá bere adisquideacgatic eman deçan. 14 Çuec ene adisquide içanen
çarete, baldin eguin badeçaçue cer-ere nic manatzen baitrauçuet 15
Guehiagoric etzaituztet cerbitzari deithuren, ecen cerbitzariac eztaqui
haren nabussiac cer eguiten duen: baina çuec deithu çaituztet adisquide,
ceren neure Aitaganic ençun dudan gucia, eçagut eraci baitrauçuet. 16
Eznauçue çuec ni elegitu, baina nic elegitu çaituztet çuec, eta ordenatu
çaituztét, ioan çaiteztençat eta fructu ekar deçaçuen, eta çuen fructua
dagoen: cer-ere esca baitzaquizquiote ene Aitari ene icenean, eman
dieçaçuençat. 17 Gauça hauc manatzen drauzquiçuet, elkar maite
duçuençát. 18 Baldin munduac gaitzesten baçaituzté, badaquiçue ecen ni
çuec baino lehen gaitzetsi vkan nauela. 19 Baldin munduco bacinete,
munduac bere luena maite luque: ordea ceren ezpaitzarete munduco, baina
nic elegitu baitzaituztet mundutic, halacotz gaitz daritzue munduac. 20

Orhoit çaitezte nic erran drauçuedan hitzaz Ezta cerbitzaria bere nabussia
baino handiago: baldin ni persecutatu banauté, çuec-ere persecutaturen
çaituzte: baldin ene hitza beguiratu badute, çuena-ere beguiraturen duté. **21**
Baina gauça hauc guciac eguinen drauzquiçue ene icenagatic, ceren
ezpaituté ni igorri nauena eçagutzen. **22** Baldin ethorri ezpaninz, eta berey
minçatu ezpaninçaye, bekaturic ezluquete: baina orain excusaric eztuté
bere bekatuaz. **23** Niri gaitz dariztanac, ene Aitari-ere gaitz daritza. **24**
Baldin hayén artean nehorc bercec eguin eztituen obrác eguin ezpanitu,
bekaturic ezluquete: baina orain ikussi dituzté, eta gaitz eritzi draucute niri
eta ene Aitari. **25** Baina haur da hayén Leguean scribatua dagoen hitza
compli dadinçát, dioela, Hoguen gabe gaitz eritzi draudate. **26** Baina nic
neure Aitaganic igorriren drauçuedan Consolaçalea dathorrenean, Spiritu
eguiazcoa diot cein ene Aitaganic proceditzen baita, harc testificaturen du
niçaz. **27** Baina çuec-ere testificaturen duçue, ecen hatseandanic enequin
çarete.

16

**1** Gauça hauc erran drauzquiçuet scandaliza etzaitezténçát: **2** Egotziren
çaituzte synagoguetaric: baina ethorriren da demborá non norc-ere hilen
baitzaituzte vste vkanen baitu cerbitzu eguiten draucala Iaincoari. **3** Eta
gauça hauc eguinen drauzquiçue, ceren ezpaitute eçagutu Aita, ez ni. **4**
Baina gauça hauc erran drauzquiçuet cuey, ordu hura ethorri datenean,
orhoit çaiteztençat heçaz, ecen nic erran drauzquiçuedala: badaric-ere
gauça hauc hatseandanic eztrauzquiçuet erran, ceren çuequin bainincén. **5**
Baina orain banoa ni igorri nauenaganát, eta çuetaric nehorc eznau
interrogatzan, Norat oha? **6** Baina ceren gauca hauc erran drauzquiçuedan,
tristitiác bethe du çuen bihotza, **7** Baina nic eguia erraiten drauçuet, behar
duçue ni ioan nadin: ecen baldin ioan ezpanadi, Consolaçalea ezta
ethorriren çuetara: baina baldin ioan banadi, igorriren dut hura çuetara. **8**
Eta dathorrenean harc vençuturen du mundua bekatuz eta iustitiaz eta
iugemenduz. **9** Bekatuz diot, ceren ezpaitute ni baithan sinhesten. **10** Eta
iustitiaz, ceren neure Aitaganát ioaiten bainaiz, eta guehiagoric eznauçue

ikussiren. 11 Eta iugemenduz, ceren mundu hunetaco princea condemnatu
baita. 12 Oraino anhitz gauça dut çuey erraiteco, baina ecin egar
ditzaqueçue orain. 13 Baina dathorrenean hura, Spiritu eguiazcoa diot,
harc guidaturen çaituzte eguia gucitara: ecen ezta minçaturen bere buruz,
baina cer-ere ençun baituque erranen du: eta ethorteco diraden gauçác
declaraturen drauzquiçue. 14 Harc nau glorificaturen: ecen enetic harturen
du, eta declaraturen drauçue. 15 Aitac dituen gauça guciac, ene dirade:
halacotz erran drauçuet ecen enetic harturen duela eta declaraturen
drauçuela. 16 Dembora gutibat, eta eznauçue ikussiren: eta berriz dembora
gutibat, eta ikussiren nauçue: ecen ni banoa Aitaganát. 17 Erran ceçaten
bada haren discipuluetaric batzuc elkarren artean, Cer da erraiten draucun
haur, Dembora gutibat, eta eznauçue ikussiren: eta berriz dembora gutibat,
eta ikussiren nauçue: eta, Ecen ni banoa Aitaganát. 18 Erraiten çuten bada,
Cer da erraiten duen haur dembora gutibat? eztaquigu cer erraiten duen 19
Eçagut ceçan bada Iesusec ecen interrogatu nahi çutela, eta erran ciecén,
Elkarren artean huneçaz galdez çaudete, ceren erran baitut, Dembora
gutibat eta eznauçue ikussiren: eta berriz dembora gutibat eta ikussiren
nauçue. 20 Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet, nigar eta lamentatione eguinen
duçue çuec, eta mundua bozturen da: eta çuec triste içanen çarete, baina
çuen tristitiá conuertituren da bozcariotara. 21 Emazteac, ertzen denean
dolore du, ceren haren ordua ethorri baita: baina erdi denean haourtcho
batez, guehiagoric ezta doloreaz orhoit, bozcarioz ceren guiçombat
mundura iayo daten. 22 Çuec-ere bada orain tristitia duçue: baina harçara
ikussiren çaituztet, eta çuen bihotza alegueraturen da, eta çuen alegrançá
eztu nehorc edequiren çuetaric. 23 Eta egun hartan eznauçue deusez
interrogaturen. Eguiaz eguiaz erraiten drauçuet ecen cer-ere escaturen
baitzaizquiote ene Aitari ene icenean, emanen drauçuela. 24 Oraindrano
etzarete deus escatu ene icenean: esca çaitezte, eta recebituren duçue, çuen
alegrançá complitua dençát. 25 Gauça hauc comparationez erran
drauzquiçuet: baina ethorten da ordua ezpainaitzaiçue guehiagoric
comparationez minçaturen, baina claroqui neure Aitaz minçaturen
bainaitzaiçue. 26 Egun hartan ene icenean escaturen çarete, eta eztrauçuet
erraiten ecen nic othoitz eguinen draucadala Aitari çuengatic. 27 Ecen

Aitac berac maite çaituzte, ceren çuec ni maite vkan bainauçue, eta
sinhetsi baituçue ecen Iaincoaganic ilki naicela. 28 Ilki naiz Aitaganic, eta
ethorri naiz mundura: harçara vtziten dut mundua, eta banoa Aitaganát. 29
Diotsate bere discipuluéc, Huná, orain claroqui minço aiz, eta
comparationeric batre eztuc erraiten. 30 Orain baceaquiagu ecen
badaquizquiala gauça guciac, eta eztuc mengoa nehorc interroga açan:
huneçaz diagu sinhesten ecen Iaincoaganic ilki aicela. 31 Ihardets ciecen
Iesusec, Orain sinhesten duçue? 32 Huná, ethorten da ordua, eta ia ethorri
da, barreyaturen baitzarete batbedera cein çuenetarát, eta ni neuror vtziren
bainauçue: baina eznaiz neuror: ecen Aita enequin da. 33 Gauça hauc erran
drauzquiçuet, nitan baque duçuençat: munduan afflictione vkanen duçue:
baina auçue bihotz on, ni munduari garaithu natzayo.

## 17

1 Gauça hauc erran citzan Iesusec, eta goiti citzan beguiac cerurát, eta
erran ceçan, Aitá, ethorri duc orena, glorifica eçac eure Semea, eure
Semeac-ere hi glorifica eçançát. 2 Nola eman baitraucac bothere haragui
guciaren gainean, hari eman drauzquioán guciey, vicitze eternala eman
diecençát. 3 Eta haur duc vicitze eternala, hi euror eçagut eçaten Iainco
eguiazco, eta Iesus Christ hic igorri duana. 4 Nic glorificatu aut lurraren
gainean: acabatu diat eguiteco eman draután obrá. 5 Eta orain glorifica
neçac hic Aitá, euror baithan, gloria harçaz cein vkan baitut hirequin
mundu haur eguin cedin baino lehen. 6 Manifestatu diraueat hire icena hic
niri mundutic eman drauztán guiçoney: hireac cituán, eta niri hec eman
drauzquidac, eta hire hitza beguiratu dié. 7 Orain eçagutu dié, ecen niri
eman drauzquidán gauça guciac hireganic diradela. 8 Ecen niri eman
drauzquidán hitzac hæy eman dirauzteat: eta hec recebitu citié, eta
eçagutu dié eguiazqui ecen ni hireganic ilki naicela, eta sinhetsi dié ecen
hic igorri nauala. 9 Nic hecgatic othoitz eguiten diat: eztiat munduagatic
othoitz eguiten, baina hic niri eman drauzquidanacgatic, ecen hiriac dituc.
10 Eta ene gauça guciac hire dituc, eta hireác ene, eta glorificatu içan nauc
hetan. 11 Eta guehiagoric eznauc munduan, baina hauc munduan dituc, eta

ni hiregana ethorten nauc. Aita sainduá, beguiraitzac eure icenean, niri
eman drauzquidanac, bat diradençat, gu beçala. 12 Hequin munduan
nincenean, nic beguiratzen nitián hec hire icenean: niri eman
drauzquidanac, nic beguiratu citiat, eta hetaric batre eztuc galdu içan,
perditionezco semea baicen: Scripturá compli ledinçát. 13 Eta orain
hiregana ethorten nauc, eta gauça hauc erraiten citiat munduan, dutençát
ene alegrança complitua berac baithan. 14 Nic eman diraueat hæy hire
hitza, eta munduac hec gaitzetsi vkan citic, ceren ezpaitirade mundutic,
nola ni-ere ezpainaiz mundutic. 15 Eztiat othoitz eguiten ken ditzán hec
mundutic, baina beguira ditzán gaichtotic. 16 Eztituc mundutic, nola ni-ere
ezpainaiz mundutic. 17 Sanctificaitzac hec eure eguiáz: hire hitza duc
eguiá. 18 Nola ni igorri bainauc mundura, nic-ere igorri citiat hec
mundura. 19 Eta hecgatic sanctificatu diát neure buruä hec-ere
sanctificatuac diradençát eguiáz. 20 Eta eztiat hecgatic solament othoitz
eguiten, baina hayén hitzaz ni baithan sinhetsiren dutenacgatic-ere bay: 21
Guciac bat diradençát, nola hi Aita baitaiz nitan, eta ni hitan, hec-ere gutan
bat diraden: sinhets deçançat munduac ecen hic ni igorri nauäla. 22 Hic niri
eman drautan gloriá, nic-ere eman diraueat hæy: bat diradençát gu-ere bat
garen beçala. 23 Ni nauc hetan, eta hi nitan, perfecto diradençát bat
berean, eta eçagut deçan munduac ecen hic ni igorri nauala, eta maite
dituala hec ni maite vkan nauán beçala. 24 Aitá, niri eman drauzquidanac,
nahi diat non bainaiz ni, hec-ere diraden enequin: contempla deçatençát ene
gloria hic niri eman drautána, ecen maite vkan nauc mundua funda cedin
baino lehendanic. 25 Aita iustoá, munduac hi ezau eçagutu, baina nic hi
eçagutu aut, eta hauc eçagutu dié ecen hic ni igorri nauäla. 26 Eta eçagut
eraci diraueat hire icena, eta eçagut eraciren: hic niri on eritzi draután
onheriztea, hetan dençát, eta ni hetan.

## 18

1 Gauça hauc erran cituenean, ilki cedin Iesus bere discipuluequin
Cedrongo torrentaz berce aldera, non baitzén baratzebat, ceinetan sar
baitzedin hura eta haren discipuluac 2 Eta baçaquian leku hura

Iudasec-ere, ceinec traditzen baitzuen hura: ecen anhitzetan Iesus bildu
içan cen hara bere discipuluequin. **3** Iudas bada harturic soldadozco
bandabat, eta Sacrificadore principaletaric eta Phariseuetaric officierac,
ethor cedin hara lanternequin eta torchoequin eta harmequin. **4** Iesusec
bada çaquizquialaric haren gainera ethorteco ciradenen gauça guciac,
aitzinaraturic erran ciecén, Noren bilha çabiltzate? **5** Ihardets cieçoten,
Iesus Nazarenoren. Dioste Iesusec, Ni naiz. Eta hequin cegoen Iudas-ere
ceinec traditzen baitzuen hura. **6** Bada erran cerauenean, Ni naiz,
guibelerat citecen, eta eror citecen lurrera. **7** Orduan berriz interroga
citzan, Noren bilha çabiltzate? Eta hec erran ceçaten, Iesus Nazarenoren. **8**
Ihardets ceçan Iesusec, Erran drauçuet ecen ni naicela: bada baldin ene
bilha baçabiltzate, vtzitzaçue hauc ioaitera. **9** Erran çuen hitza compli
ledinçát, Niri hic eman drauzquidanetaric, eztiát galdu batre. **10** Eta Simon
Pierrisec nola baitzuen ezpatá, idoqui ceçan hura, eta io ceçan
Sacrificadore subiranoaren cerbitzaria, eta ebaqui cieçón escuineco
beharria: eta cerbitzariaren icena cen Malchus. **11** Erran cieçón bada
Iesusec Pierrisi, Eçarrac eure ezpatá maguinán: ala eztut edanen Aitac niri
eman drautan copa? **12** Orduan bandác eta capitainac eta Iuduen officieréc
elkarrequin hatzaman ceçaten Iesus, eta esteca ceçaten. **13** Eta eraman
ceçaten lehenic Annasgana: (ecen Caiphasen guinharreba cen, cein baitzén
vrthe hartaco Sacrificadore subirano) eta harc igor ceçan hura estecaturic
Caiphas Sacrificadore subiranoagana. **14** Eta Caiphas cen conseillu eman
cerauena Iuduey ecen probetchu cela guiçombat hil ledin populuagatic. **15**
Eta iarreiquiten çayón Iesusi Simon Pierris, eta berce discipulubat, eta
discipulu hura cen Sacrificadore subiranoaren eçaguna, eta sar cedin
Iesusequin batean Sacrificadore subiranoaren salán **16** Baina Pierris
borthaldean campotic cegoen. Ilki cedin bada berce discipulu
Sacrificadore subiranoaren eçaguna, eta minça cequión nescato
borthalçainari, eta sar eraci ceçan Pierris. **17** Eta erran cieçón Pierrisi
nescato borthalçainac. Ez othe aiz hi-ere guiçon hunen discipuluetaric?
Dio harc, Ez naun. **18** Eta ceuden han cerbitzariac eta officierac ikatz
kamborra eguinic, ecen hotz ari cen, eta berotzen ciraden: eta cen hequin
Pierris-ere eta berotzen cegoen. **19** Sacrificadore subiranoac bada

interroga ceçan Iesus bere discipuluéz eta bere doctrinház. 20 Ihardets
cieçón Iesusec, Ni publicoqui minçatu içan natzayóc munduari, nic
bethiere iracatsi vkan diat synagogán eta templean, nora Iuduac alde
gucietaric biltzen baitirade, eta secretuan eznauc minçatu deus. 21
Cergatic interrogatzen nauc ni? interrogaitzac ni cer minçatu natzayen
ençun dutenac: hará, hec ciaquié cer erran dudan nic. 22 Eta gauça hauc
harc erran cituenean, present ciraden officieretaric batec cihor colpebat
eman cieçón Iesusi, cioela, Horrela ihardesten draucac Sacrificadore
subiranoari? 23 Ihardets cieçón Iesusec, baldin gaizqui minçatu banaiz,
testifica eçac gaizquiaz: eta baldin vngui erran badut, cergatic ioiten nauc?
24 Orduan igor ceçan hura Annasec estecaturic Caiphas Sacrificadore
subiranoagana. 25 Eta cegoen han Simon Pierris, eta berotzen cen: erran
cieçoten bada hari, Ez othe aiz hi-ere haren discipuluetaric? vka ceçan
harc, eta erran ceçan, Ez naiz. 26 Diotsa hari Sacrificadore subiranoaren
cerbitzarietaric cembeitec, Pierrisec beharria ebaqui ceraucanaren ahaide
batec, Ez aut nic hi ikussi baratzean harequin? 27 Orduan berriz vka ceçan
Pierrisec, eta bertan oillarrac io ceçan. 28 Guero eraman ceçaten Iesus
Caiphasganic Pretoriora: eta cen goiça, eta berac etzitecen sar Pretoriora,
satsu ezlitecençat, baina Bazcoa ian leçatençat. 29 Ilki cedin bada Pilate
hetara campora, eta erran ceçan, Cer accusatione daccarqueçue guiçon
hunen contra? 30 Ihardets ceçaten eta erran cieçoten, Baldin hori gaizqui-
eguile ezpaliz, ezquindrauqueán hiri liuratu. 31 Dioste orduan Pilatec, Har
eçaçue haur çuec, eta çuen Leguearen arauez condemna eçaçue. Orduan
erran cieçoten Iuduéc, Eztuc sori guretzát nehoren hiltzea. 32 Haur cen
Iesusen hitza compli ledinçát, cein erran baitzeçan aditzera emaiten çuela
cer herioz hil behar luen. 33 Sar cedin bada berriz Pretoriora Pilate, eta
dei ceçan Iesus, eta erran cieçón, Hi aiz Iuduen Reguea? 34 Ihardets
cieçon Iesusec, Eurorren burutic hic hori erraiten duc, ala bercéc erran
draue niçaz? 35 Ihardets ceçan Pilatec, Ala ni Iudu naiz? eure nationeac
eta Sacrificadore principaléc liuratu arauté: cer eguin duc? 36 Ihardets
ceçan Iesusec, Ene resumá eztuc mundu hunetaric: baldin mundu hunetaric
baliz ene resumá, ene gendeac combati litezquec Iuduey liura eznendinçát:
baina orain ene resumá eztuc hemengo. 37 Erran cieçón orduan Pilatec,

Regue aiz bada hi? Ihardets ceçan Iesusec, Hic dioc ecen Regue naicela ni.
Ni hunetacotzát iayo içan nauc, eta hunetacotzát ethorri içan nauc
mundura, testimoniage demodançát eguiari. Eguiatic den guciac, ençuten
dic ene voza. **38** Diotsa Pilatec, Cer da eguia? Eta haur erran çuenean,
berriz ilki cedin Iuduetara, eta dioste, Nic eztut erideiten haur baithan
causaric batre. **39** Eta costumabat baituçue bat larga dieçaçuedan Bazcoz:
nahi duçue bada larga dieçaçuedan Iuduen Reguea? **40** Oihuz iar citecen
bada berriz guciac, cioitela, Ez hori, baina Barabbas: eta cen Barabbas
gaichtaguin-bat.

19

**1** Orduan bada har ceçan Pilatec Iesus, eta açota ceçan. **2** Eta
gendarmeséc plegaturic coroabat elhorriz eçar ceçaten haren buru gainean,
eta escarlatazco abillamendu batez vezti ceçaten. **3** Eta erraiten çutén,
Vngui hel daquiala Iuduen Regueá. Eta cihor vkaldiz ceraunsaten. **4** Ilki
cedin bada berriz Pilate campora, eta erran ciecén, Huná, ekarten drauçuet
campora, eçagut deçaçuençat ecen eztudala hunetan hoguenic batre
erideiten. **5** Ilki cedin bada Iesus campora, elhorrizco coroá çacarquela,
eta escarlatazco abillamendua. Eta dioste Pilatec, Huná guiçona. **6** Baina
ikussi çutenean hura Sacrificadore principaléc eta officieréc, oihu eguin
ceçaten, cioitela, Crucifica eçac, crucifica eçac. Dioste Pilatec, Har
eçaçue ceuroc, eta crucifica eçaçue: ecen nic eztut erideiten haur baithan
hoguenic. **7** Ihardets cieçoten Iuduéc, Guc Leguea diagu, eta gure
Leguearen arauez hil behar dic, ecen Iaincoaren Seme bere buruä eguin
dic. **8** Ençun çuenean bada Pilatec hitz haur, beldurrago cedin. **9** Eta sar
cedin Pretoriora berriz, eta erran cieçón Iesusi, Nongo aiz hi? Eta Iesusec
repostaric etzieçón eman. **10** Diotsa bada Pilatec, Niri ezatzait minço?
Eztaquic ecen bothere dudala hire crucificatzeco, eta bothere dudala hire
largatzeco? **11** Ihardets ceçan Iesusec, Ezuque bothereric batre ene contra,
baldin eman ezpalitzaic gainetic: halacotz, ni hiri liuratu narauanac, bekatu
handiagoa dic. **12** Handic harat baçabilan Pilate hura largatu nahiz: baina
Iuduac heyagoraz ceuden, Baldin hori larga badeçac, ezaiz Cesaren

adisquide: ecen bere buruä regue eguiten duen gucia contrastatzen ciayóc
Cesari. 13 Pilatec bada ençunic hitz haur, eraman ceçan campora Iesus,
eta iar cedin alki iudicialean, Pabadura, eta Hebraicoz Gabbatha deitzen
den lekuan. 14 Eta cen orduan Bazcoco preparationea, eta sey orenén
inguruä: orduan dioste Pilatec Iuduey, Huná çuen Reguea. 15 Baina hec
oihu ceguiten, Ken, ken, crucifica eçac. Dioste Pilatec, çuen Reguea
crucificaturen dut? Ihardets çaçaten Sacrificadore principaléc, Eztiagu
regueric Cesar baicen. 16 Orduan bada eman ciecén crucifica ledinçát. Eta
har ceçaten Iesus, eta eraman ceçaten. 17 Eta hura bere crutzea çacarquela
ethor cedin Bur-heçur plaça deitzen denera, eta Hebraicoz Golgotha. 18
Non crucifica baitzeçaten hura, eta harequin berceric biga, alde batetic eta
bercetic, eta Iesus artean. 19 Eta scriba ceçan titulubat Pilatec, eta eçar
ceçan haren crutze gainean: eta cen scribatua, IESVS NAZARENO
IVDVEN REGVEA. 20 Titulu haur bada Iuduetaric anhitzec iracurt
ceçaten: ecen ciuitate aldean cen Iesus crucificatu cen lekua: eta cen
scribatua Hebraicoz, Grecquez, eta Latinez. 21 Ciotsaten bada Pilati
Iudúen Sacrificadore principaléc, Ezteçála scriba Iudúen Regue: baina
berac erran duela, Iudúen Reguea naiz. 22 Ihardets ceçan Pilatec, Scribatu
dudana, scribatu dut. 23 Bada gendarmeséc Iesus crucificatu çutenean har
citzaten haren abillamenduac, (eta eguin citzaten laur parte,
gendarmesetaric batbederari ceini bere partea) iaca-ere har ceçaten: eta
iacá cen iostura gabe gainetic gucia ehoa. 24 Erran ceçaten bada bere
artean, Ezteçagula hura erdira, baina daguigun harçaz çorthe ceinen içanen
den: eta haur, Scriptura compli ledinçát, dioela, Ene abillamenduac partitu
vkan dituzté bere artean, eta ene abillamenduaren gainean çorthe egotzi
vkan duté. Bada gendarmeséc gauça hauc eguin citzaten. 25 Eta ceuden
Iesusen crutzearen aldean, haren ama eta haren amaren ahizpá, Maria
Cleopasena eta Maria Magdalena. 26 Ikus citzanean bada Iesusec bere
ama, eta maite çuen discipulua han cegoela, diotsa bere amari, Emazteá,
horrá hire semea. 27 Guero diotsa discipuluari, Horrá hire ama. Eta
orduandanic recebi ceçan hura discipuluac beregana. 28 Guero nola
baitzaquian Iesusec ecen berce gauça guciac ia complitu ciradela, compli
ledinçát Scripturá, erran ceçan, Egarri naiz. 29 Eta vncibat cen han

vinagrez betheric eçarria. Eta hec bethe ceçaten spongiabat vinagrez, eta
hissopoaren inguruän eçarriric, presenta cieçoten ahora. 30 Eta hartu
çuenean Iesusec vinagrea, erran ceçan, Gucia complitu da: eta buruä
beheraturic renda ceçan spiritua. 31 Orduan Iuduéc ezlaudençat crutzean
gorputzac Sabbathoan, ceren orduan baitzén preparationeco eguna: (ecen
Sabbath hartaco egun handia cen) othoitz ceguioten Pilati hauts litecen
hayén çangoac, eta ken litecen. 32 Ethor citecen bada gendarmesac, eta
hauts citzaten lehenaren çangoac, eta berce harequin crucificatu cenarenac.
33 Baina Iesusgana ethor citecenean, ikussiric ia hura hil cela etzitzaten
hauts haren çangoac. 34 Baina gendarmesetaric batec dardoaz haren
seihetsa iragan ceçan, eta bertan ilki cedin odol eta vr. 35 Eta ikussi
duenac testificatu vkan du, eta eguiazcoa da haren testimoniagea: harc
badaqui ecen eguiác erraiten dituela, çuec-ere sinhets deçaçuençát. 36
Ecen gauça hauc eguin içan dirade Scriptura compli ledinçát, Ezta
hautsiren haren heçurric. 37 Eta berriz berce Scriptura batec erraiten du,
Ikussiren duté nor çulhatu dutén. 38 Gauça hauen ondoan othoitz eguin
cieçön Pilati Ioseph Arimatheacoac (cein baitzén Iesusen discipulu, baina
ichilizco, Iudués beldurrez) ken leçan Iesusen gorputza: eta permetti
cieçón Pilatec. Ethor cedin bada eta ken ceçan Iesusen gorputza. 39 Eta
ethor cedin Nicodemo-ere (ethorri içan cena Iesusgana gauaz lehenic)
ekarten çuela myrrhazco eta aloesezco quasi ehun liberataco mixtionebat.
40 Har ceçaten orduan Iesusen gorputza, eta lot ceçaten hura
mihistoihalez aromatezco vssainequin, nola costuma baitute Iuduéc
ohorzteco. 41 Eta hura crucificatu içan cen leku hartan cen baratzebat, eta
baratzean monument berribat, ceinetan oraino ezpaitzén nehor eçarri içan.
42 Han bada, Iudués preparationeco egunaren causaz, ceren hurbil baitzén
monumenta, eçar ceçaten Iesus.

20

1 Eta Sabbathoén lehen egunean Maria Magdalena ethorten da goicean,
oraino ilhun celaric monumentera: eta ikusten du harria monumentetic
aldaratua. 2 Orduan laster eguiten du eta ethorten da Simon Pierrisgana,

eta berce discipulu Iesusec maite çuenagana, eta dioste, Kendu duté Iauna
monumentetic, eta eztaquigu non eçarri dutén. 3 Ilki cedin bada Pierris, eta
berce discipulu hura, eta ethor citecen monumentera. 4 Eta lasterca
cioacen biac elkarrequin: baina berce discipulu hura aitzin cequión Pierrisi,
eta lehen ethor cedin monumentera. 5 Eta beheitituric ikus citzan oihalac
aldaratuac: badaric-ere etzedin sar. 6 Ethorten da orduan Simon Pierris
hari darreicola, eta sar cedin monumentera, eta ikus citzan oihalac han
eçarriac: 7 Eta haren buru gainean içan cen crobitcheta, ez oihalequin
eçarria, baina appart biribilgatua leku batetara. 8 Orduan bada sar cedin
berce discipulu monumentera lehenic ethorri içan cen hura-ere, eta ikus
ceçan, eta sinhets ceçan. 9 Ecen oraino etzaquiten Scripturá, ecen behar
cela hura hiletaric resuscita ledin. 10 Itzul citecen bada discipuluac
beretarat. 11 Baina Maria cegoen monumentaren aldean campotic,
nigarrez: bada nigarrez cegoela, beheiti cedin monumentera: 12 Eta ikus
citzan bi Aingueru churiz veztituac, iarriric ceudela, bata burura eta bercea
oinetara, Iesusen gorputza etzan içan cen lekuan. 13 Eta hec erran
cieçoten, Emazteá, cergatic nigarrez ago? Dioste, Ceren kendu baitute ene
Iauna, eta ezpaitaquit non eçarri dutén. 14 Eta haur erran çuenean itzul
cedin guibelerat, eta ikus ceçan Iesus han cegoela, eta etzaquian Iesus
cela. 15 Diotsa Iesusec, Emazteá, cergatic nigarrez ago? noren bilha abila?
Harc vstez ecen baratzeçaina cela, diotsa, Iauna, baldin hic eraman baduc
hura, erradac non eçarri duán: eta nic kenduren diat. 16 Diotsa Iesusec,
Mariá: Itzuliric harc diotsa, Rabboni, erran nahi baita, Magistrua. 17
Diotsa Iesusec, Ezneçanala hunqui: ecen oraino eznaun igan neure
Aitagana: baina habil ene anayetara, eta erran iecén, Igaiten naiz neure
Aitagana, eta çuen Aitagana, eta neure Iaincoagana eta çuen Iaincoagana.
18 Ethor cedin Maria Magdalena contatzen cerauela discipuluey ecen
ikussi çuela Iauna, eta harc gauça hec erran cerautzala. 19 Eta arrastu
cenean Sabbathoén asteco lehen egun hartan, eta borthác ertsiac ceudela,
non bilduac baitziraden discipuluac Iudućn beldurrez, ethor cedin Iesus eta
gueldi cedin hayén artean, eta dioste, Baquea dela çuequin. 20 Eta haur
erran çuenean, eracuts cietzén escuac eta bere seihetsa: eta aleguera
citecen discipuluac ikussiric Iauna. 21 Eta erran ciecén berriz, Baquea dela

çuequin: ni Aitac igorri nauen beçala, nic-ere igorten çaituztet çuec. 22 Eta
haur erran çuenean, hats eman ciecén eta erran, Recebi eçaçue Spiritu
saindua. 23 Noren-ere bekatuac barkaturen baitituçue, barkatzen çaizte
hæy: eta norenac-ere eduquiren baitituçue, eduquiac dirade. 24 Eta
Thomas, hamabietaric bat, Didymus deitzen dena, etzén hequin Iesus
ethorri cenean. 25 Erran cieçoten bada hari berce discipuluéc, Ikussi diagu
Iauna. Eta harc erran ciecén, Baldin ikus ezpadeçat haren escuetan itzén
seignalea, eta eçar ezpadeçat neure erhia itzén lekuan, eta eçar ezpadeçat
neure escua haren seyhetsean, eztut sinhetsiren. 26 Eta çortzi egunen
buruän berriz ciraden haren discipuluac barnean, eta Thomas hequin: ethor
cedin Iesus borthác ertsiac ceudela, eta gueldi cedin hayén artean, eta
erran ceçan, Baquea dela çuequin. 27 Guero diotsa Thomasi, Eçarrac eure
erhia hemen, eta ikus itzac ene escuac: eta heda eçac eure escua, eta
eçarrac ene seihetsean: eta ezaicela sinheste-gabe, baina sinheste-dun. 28
Eta ihardets ceçan Thomasec: eta erran cieçón, Ene Iauna eta ene Iaincoá.
29 Diotsa Iesusec, Ceren ikussi bainauc, Thomas sinhesten duc: dohatsu
dituc ikussi ez, eta sinhetsi dutenac. 30 Bada anhitz berce signoric-ere
eguin ceçan Iesusec bere discipuluén aitzinean, cein ezpaitirade scribatuac
liburu hunetan. 31 Baina gauça hauc scribatu içan dirade, sinhets
deçaçuençát ecen Iesus dela Christ Iaincoaren Semea, eta sinhesten
duçuela vicitzea duçuençát haren icenean.

21

1 Guero manifesta cequién berriz Iesus discipuluey Tiberiaco itsas aldean,
manifesta cedin bada hunela: 2 Ciraden elkarrequin Simon Pierris, eta
Thomas Didymus deitzen dena, eta Nathanael, cein baitzén Cana
Galileaco, eta Zebedeoren semeac, eta haren discipuluetaric berceric biga.
3 Dioste Simon Pierrisec, Banoa arrainçara. Diotsate, Baguioaçac gu-ere
hirequin. Parti citecen, eta igan citecen vncira bertan: eta gau hartan
etzeçaten deus har. 4 Baina goiça ethorri cenean, eriden cedin Iesus vr
bazterrean: badaric-ere etzeçaten eçagut discipuluéc Iesus cela. 5 Dioste
bada Iesusec, Haourrác, iaquiric batre baduçue? Ihardets cieçoten, Ez. 6

Eta harc dioste, Egotzaçue sarea vnciaren escuineco aldera, eta eridenen
duçue. Egotz ceçaten bada, eta guehiagoric ecin hura tira ceçaqueten
arrainén anhitzez. 7 Diotsa bada Iesusec maite çuen discipulu harc Pierrisi,
Iauna duc. Simon Pierris bada, ençun çuenean ecen Iauna cela, bere iuppáz
ingura cedin (ceren billuzgorria baitzén) eta egotz ceçan bere buruä
itsassora. 8 Eta berce discipuluac vncian ethor citecen, (ecen etziraden
lurretic vrrun, baina ber-ehun bessoren inguruä) tiratzun çutela sarea
arrainez bethea. 9 Eta lurrera iautsi ciradenean ikus citzaten ikatzac
eçarriac, eta arraina gainean eçarria eta oguia. 10 Dioste Iesusec, Ekarçue
orain hartu dituçuen arrainetaric. 11 Igan cedin Simon Pierris, eta tira
ceçan sarea lurrera, ehun eta berroguey eta hamairur arrain handiz bethea:
eta hambat bacen-ere, etzedin ethen sarea. 12 Dioste Iesusec, Çatozte
barazcal çaitezte. Eta discipuluetaric batre etzayón venturatzen
interrogatzera, Hi nor aiz? çaquitelaric ecen Iauna cela. 13 Ethorten da
bada Iesus eta hartzen du oguia eta emaiten draue, eta arrainetic halaber.
14 Haur cen ia heren aldia Iesus bere discipuluey manifestatu içan çayena
hiletaric resuscitatuz gueroztic. 15 Bada barazcaldu ciradenean, diotsá
Simon Pierrisi Iesusec, Simon Ionaren semeá, hauc baino hobe dariztac?
Diotsa, Bay Iauna: hic badaquic ecen on dariçadala. Diotsa, Bazcaitzac
ene bildotsac. 16 Diotsa are berriz, Simon Ionaren semeá, on dariztac niri?
Diotsa, Bay Iauna, hic badaquic ecen on dariçadala. Diotsa, Bazcaitzac
ene ardiac. 17 Erraiten drauca herenean, Simon Ionaren semeá, on dariztac
niri? Triste cedin Pierris ceren erran baitzieçón herenean, On dariztac niri?
Eta erran cieçón, Iauna, hic gauça guciac badaquizquic, hic badaquic ecen
on dariçadala. Diotsa Iesusec, Bazcaitzac ene ardiac. 18 Eguiaz eguiaz
erraiten drauat, gazteago incenean, guerricatzen incén, eta bahindoan norat
nahi baihincén: baina çahar adinean, hedaturen dituc eure escuac, eta
bercec guerricaturen au, eta eramanen au nahi eztuquean lekura. 19 Eta
haur erran ceçan, aditzera emaiten çuela cer herioz glorificaturen çuen
Iaincoa. Eta haur erran çuenean, diotsa, Arreit niri. 20 Itzuliric Pierrisec
ikus ceçan Iesusec maite çuen discipulu hura, iarreiquiten cela, cein
sustengatu-ere baitzén affarian haren estomac gainera, eta erran baitzeçan,
Iauna, nor da hi traditzen auena? 21 Haur bada ikussi çuenean Pierrisec,

diotsa Iesusi, Iauna, eta haur cer? **22** Diotsa Iesusec, Baldin hori nahi
badut dagoen nathorreno, cer mengoa duc hic? hi arreit niri. **23** Eta ilki
cedin hitz haur anayén artean ecen discipulu hura etzela hilen: baina
etzeraucan erran Iesusec, eztuc hilen: baina, Baldin hori nahi badut dagoen
nathorreno, cer mengoa duc hic? **24** Haur da discipulu hura ceinec
testificatzen baitu gauça hauçaz, eta gauça hauc harc scribatu ditu: eta
badaquigu ecen eguiazco dela haren testimoniagea. **25** Baina bada anhitz
berce gauçaric-ere Iesusec eguinic, cein baldin scribatuac balirade punctuz
punctu, munduac-ere eztut vste eduqui litzaqueela scriba litezquen
liburuäc.